

Çocuklarla Çalışırken Kolaylaştırıcının İşini Kolaylaştırma Kılavuzu

Çocuklarla Çalışırken Kolaylaştırıcının İşini Kolaylaştırma Kılavuzu

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
"Laureate International Universities Network" üyesidir

Bu kılavuz **Toplum Gönüllüleri Vakfı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi** ve **ING Bank** ortaklığıyla 2010 yılında yürütülen **Okulum Geleceğim Projesi** kapsamında hazırlanmıştır.

I. GİRİŞ

- A. Neden yaptık bu kılavuzu?**
- B. Toplum Gönüllüsü olarak “Ekip Olmak”**

II. NELER BİLSEK İŞİMİZ KOLAYLAŞIR? ARKAPLAN BİLGİSİ

A. Çocuklarla Çalışma

- 1. Çocuk Kim?**
- 2. Çocuğun Gelişimi**
 - a) Fiziksel Gelişim*
 - b) Bilişsel Gelişim*
 - c) Duygusal Gelişim*
 - d) Sosyal Gelişim*
 - e) Yaş Gruplarına göre 4 temel alanda gelişim özellikleri*
 - f) Farklı gelişim gösteren çocuklar*
- 3. Çocuklarla Çalışırken...**
 - a) Değerlerimiz*
 - b) İlke ve Yaklaşımımız*
 - c) İletişim*
 - d) Rolümüz; Kolaylaştırıcı*

Amman Dikkat Notları

B. Çocuklarla Çalışmaya Başlarken...

- 1. Neden alternatif teknikler yaratma?**
- 2. Düşünme ve Öğrenme Tarzları**
- 3. Aktif Öğrenme**
 - a) Aktif Öğrenme Nedir?*
 - b) Aktif Öğrenme Sürecinin Aşamaları*
 - c) Aktif Öğrenmede Soru Sorma*
 - d) Aktif Öğrenmede Sınıf/öğrenme ortamı düzenleri*

- e) *Aktif Öğrenmeyi bitirirken;*
(1) Bazı öğretim yöntemlerinin akılda tutma üzerine etkileri
(2) Aktif öğrenme-geleneksel öğrenme

Çocukların Çalışmalara Katılımını Attırmada İpuçları

III. ETKİNLİKLER... ETKİNLİKLER...

A. Çocuklarla Çalışırken Kolaylaştırıcının İşini Kolaylaştırma

1. **Tanışma;**
 - a) *Kolaylaştırıcının işini nasıl kolaylaştırır*
 - b) *Etkinlik Önerileri*
2. **Kaynaşma-Buz Kırıcı;**
 - a) *Kolaylaştırıcının işini nasıl kolaylaştırır*
 - b) *Etkinlik Önerileri*
3. **Grup Dinamiği;**
 - a) *Kolaylaştırıcının işini nasıl kolaylaştırır*
 - b) *Etkinlik Önerileri*
4. **Değerlendirme;**
 - a) *Kolaylaştırıcının işini nasıl kolaylaştırır*
 - b) *Etkinlik Önerileri*

B. Çocuklarla Çalışırken Alternatif Teknikler Yaratmak

1. **Alternatif Teknikler**
 - a) *Etkinlik önerileri*
 - b) *Öğretimsel İşler ve Taktikler*

IV. EKLER

V. KAYNAKÇA

I. GİRİŞ

Neden yaptık bu kılavuzu?

Bu kılavuz kolaylaştırıcıların, yani sizlerin işini biraz olsun kolaylaştırabilmek için Okulum Geleceğim Projesi kapsamında sizden gelen talepler doğrultusunda hazırlandı.

Bu kılavuzun bir yazarı yok. Kılavuzu hazırlarken, bugüne kadar eğitimlerde gözlemlediğimiz, kaynak olarak faydalandığımız, bir yerden duyup “aaa ne güzelmiş” dediğimiz öneri ve uygulamaları bir araya getirmeye çalıştık.

Daha önce yazılmış TOG Çocuklarla Çalışma Eğitim El Kitabı, Söz Küçüğün: Akran Eğitimi Projesi Eğitim Kitapları ve daha birçok kaynak (neler olduğunu merak ediyorsanız kılavuzun arkasına göz atın...) bizlere bu kılavuzu derlerken yardımcı oldu.

Kılavuzda eğitimlerde izlediğimize benzer bir akış üzerinden ilerledik. Önce Çocuk Kim? sorusunu sorarak başladık, ardından çocuklarla çalışırken işimizi kolaylaştıracak bazı bilgileri paylaşmak istedik; gelişim, iletişim, değerlerimiz, ilkelerimiz, yaklaşımımız... Ardından çocuklarla çalışırken nasıl alternatif teknikler yaratırız? niye yaratalım ki? sorularının yanıtını aradık... farklı öğrenme ve düşünme tarzlarından, aktif öğrenmeden bahsettik... Çocuklarla çalışırken kolaylaştırıcının(yani sizlerin) işini kolaylaştırmak için tanışma, kaynaşma, grup dinamiği, değerlendirme oturumları için bazı örnek etkinlikleri paylaştık... Son olarak da çocuklarla ders desteği çalışmalarında alternatif teknikler yaratabilmeniz için bazı etkinlik önerilerinde bulduk... Umarız işinizi biraz olsun kolaylaştırır. ☺

Teşekkürler... Teşekkürler...

Öncelikle kılavuzun şekillenmesini sağlayan, siz sevgili Toplum Gönüllülerine, kılavuzda Çocuk Gelişimi bölümünün yazımına destek veren Çocuk Gelişimi Uzmanı sevgili Esin Koman'a, bir gönüllü-kolaylaştırıcı gözüyle kılavuzun okumasını yapan ÇOÇA Gönüllüsü sevgili Selin Badem'e ve süreçteki tüm anlayışı ve desteği için çok sevgili Derya Kılıçalp'e çokça teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Sevgili Ferhat Mahir Çakaloz'un da söylediği gibi; kılavuz arayana, kılavuz... ya da kılavuz, arayana kılavuz...

İyi okumalar, kolaylıklar...

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Çocuk Çalışmaları Birimi

İstanbul,2010

Toplum Gönüllüsü olarak “Ekip Olmak”

Bir proje yazarken, yürütürken ve sürdürülebilirliği için çalışırken, hiçbir zaman tek başımıza olmayız. Yalnız olmamalıyız, çünkü biz bir ekibiz.

Ortaya çıkan işin ya da ürünün başarısında da başarısızlığında da ekibin her bir üyesinin payı vardır, her bir üyesi sorumluluğu taşımalıdır. Aynı şey büyük bir grup içindeki küçük grupların başarısı için de sözkonusudur. Büyük bir grubun parçası olarak çalışan küçük bir grubun başarısı ya da başarısızlığı, büyük grubun da başarılı ya da başarısızlık demektir.

Yan yana gelmiş ve hatta aynı amaç için çalışan insanlar bile bir ekip oluşturmuş sayılmaz. Önemli olan unsurlardan birisi “GÜVEN” dir. Ve güven bir kere kaybolursa, bir daha toparlanması mümkün olmayabilir. İyi ekip çalışması çaba gerektirir, tesadüfen olmaz ama sonucu çok ama çok zevklidir. Başarıyı da, başarısızlığı da hep beraber göğüslediğinizde, bir ekip olmuşsunuz demektir.

Hepimiz bir şeyleri değiştirmeye gönüllüüz. Ekip içinde rahatsız olduğumuz şeyler olduğunda birlikte çalışmayı hemen kesmek yerine, farklılıklara saygı göstererek tolerans sınırlarımızı yükseltmeliyiz. Yapılabilecek bir diğer önemli şey de bu rahatsızlıkları gündeme getirmek ve bunları açıkça konuşmak olacaktır.

Ekip çalışmasının elbette bir çok dinamiği var ama bu TOG’da ekip olmak **Paylaşmak** ve yapılan işin (iyi ya da kötü) **sorumluluğunu beraberce üstlenmek** demektir.

Ekip olmaya dair şimdi okuduğunuz herşey Yeşil Anahtar Eğitimi’nden alıntıdır.

II. NELER BİLSEK İŞİMİZ KOLAYLAŞIR? ARKA PLAN BİLGİSİ

A. Çocuklarla Çalışma

1. Çocuk Kim?¹

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye göre **18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır.**

“Çocuk” yaş grubuna ait genel özelliklerin yanında kendine ait farklılıkları da olan bir bireydir. Dolayısıyla çocuklar yaşlarına özgü gelişim özellikleri ve kendilerine özgü bireysel farklılıkları dikkate alınmadığında çoğu zaman beklenmedik hareketler yapan, anlaşılmaz tepkiler veren ve bu nedenle çevresindekiler için bilinmezlikler taşıyan insanlar olarak görülürler. “Çocuk işte!” ifadesiyle karşılanan çeşitli durumlarda çocukların yaptıkları anlaşılmasa da kabul edilebilir, ama önem taşımayan bir çerçeveye oturtulmuş olur. İstisnaları olsa dahi genel olarak çocuğa ve çocuğun yaptıklarına yetişkin bakışının bu biçimde şekillendiğini söylemek mümkündür.

Oysa, çocukların kendilerine ait özel algılayışları ve özel gereksinimleri olduğu, bu özel algılayış ve gereksinimlerin kişisel olduğu kadar yaş dönemi, cinsiyet, maddi durum, aile yapısı, eğitim düzeyi gibi toplumsal durumlara göre değişiklikler gösterdiği bilgisine sahip olmak çocukları anlamayı ve davranışlarını algılamayı kolaylaştırır.

Çocukluk, gelişim hızının en yüksek olduğu dönem olması nedeniyle insan yaşamının en önemli dönemidir. Çocukluk genel olarak bebeklikten ergenliğin sonuna kadar bireyin biyolojik, bedensel, psiko-sosyal ve bilişsel özelliklerinde belirli bir sırayla ortaya çıkan ve belirli ölçüde kalıcı olan değişimleri kapsar. Her çocuk, kendine has özel bir varlık olduğundan ve gelişimini etkileyen farklı toplumsal ve kişisel özellikler bulunduğu için, bu dönemi farklı geçirir.

Yetişkinler tarafından kurgulanan bu dünyada çocuğa ilişkin genel yaklaşım, onların henüz yeterince büyümemiş, büyüyüncüye kadar korunması ve yetişkinlerin dediklerini yapması gereken, “tamamlanmamış” kişiler, “minyatür yetişkinler” olduğudur. Bu yaklaşım çocuğun katılımının önündeki en büyük engel olarak çocuğun bireyselleşmesini ve sağlıklı gelişmesini tehlikeye sokar.

Bilişsel gelişim kuramcısı Piaget’e göre çocuk, **dünyanın pasif alıcısı değil, bilgiyi kazanmada etkin role sahip olan bir varlıktır.**

¹ Bu bölüm Söz Küçüğün Çocuk Hakları Akran Eğitimi Projesi Eğitim Kılavuzu’ndan derlenmiştir.

Çocuklarla yürütülecek çalışmalarda çocuğu tanımak, birey olduğunu kabul etmek ve yürütülen çalışma kapsamında çocuğun bireysel ve gelişimsel gereksinimlerine cevap verecek yeterliliğe sahip olmak, çocuklarla **hak temelli** çalışmanın özünü oluşturmaktadır.

2. Çocuğun Gelişimi²

Gelişim, döllenmeden başlayarak yaşam boyu süren bireyin geçirdiği biyolojik, bedensel, psiko-sosyal ve bilişsel özelliklerinde belirli bir sırayla ortaya çıkan ve belirli ölçüde kalıcı olan değişimlerdir. Gelişimi, kalıtım ve çevrenin karşılıklı etkileşiminin bir sonucu olarak değerlendirmek gerekir. Çocukluk dönemi ise çok yönlü ve hızlı bir gelişim süreci olması nedeniyle özel bir önem taşır.

Bireyin gelişimi, fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal olmak üzere dört temel alanda gerçekleşir.

a) Fiziksel Gelişim

Bedeni oluşturan tüm organların gelişmesi, boyun uzaması, kilonun artışı, kemiklerin gelişimi, dişlerin çıkması ve değişmesi, kaslar ve beyin ile birlikte tüm sistemlerin (sinir, sindirim, dolaşım, solunum, boşaltım gibi) ve duyu organlarının gelişimidir.

Fiziksel gelişim giderek yavaşlayarak yaşam boyu sürer; ancak çocukluk döneminde diğer tüm dönemlere oranla çok daha hızlı ve görünürdür. Fiziksel gelişim niceliksel ve niteliksel olarak iki boyutta gerçekleşir.

Niceliksel gelişim ağırlık ve boy gibi rakamsal olarak ifade edilebilen artışı içerir.

Niteliksel gelişim ise, yapıdaki ve bedensel işlevlerdeki gelişimi belirtir. Çocuğun büyüdükçe kaslarının çalışma şeklinin, konuşma becerisinin ya da zihinsel yeteneklerin gelişmesi bunun örnekleridir.

Bireyin fiziksel gelişiminin en hızlı olduğu çocukluk dönemini sağlıklı geçirmesi, diğer gelişim alanlarını olumlu etkilediği gibi yaşamının sonraki dönemleri için de sağlam temellerini atmasını sağlar.

b) Bilişsel Gelişim

Biliş, ileri zihinsel süreçleri içerir. Zihinsel süreçler; dikkat, algı, bellek, dil gelişimi, okuma ve yazma, problem çözme, anımsama, düşünme, akıl, yaratıcılık gibi unsurları kapsar.

² Bu bölüm Çocuk Gelişimi Uzmanı Esin Koman tarafından hazırlanmıştır.

Bilişsel gelişim; doğumdan başlayarak, çevremizle etkileşimimizi sağlayan ve dünyayı anlamamıza yarayan bilgilerin edinilip kullanılmasına, saklanmasına, yorumlanarak yeniden düzenlenmesine, değerlendirilmesine yardım eden bütün zihinsel süreçleri içine alan bir gelişim alanıdır.

Bilişsel gelişim çocuğun gördüğü, duyduğu, dokunduğu, tattığı nesnelere hakkında düşünmesini ifade eder. Dolayısıyla etrafındaki nesnelere etki tepki ilişkisini, olaylardaki ardışıklığı, nesnelere arasındaki benzerlik ve farklılığı anlamak, nesnelere kategorize edebilmek, mantık yürüterek sonuca varmayı içerir. **Bilişsel gelişim** sürdükçe soyut şekilde akıl yürütme, varsayımsal durumlar hakkında mantıksal düşünme, kuralları karmaşık ve daha yüksek yapıda örgütleme becerileri gelişir. Bilişsel gelişimde çocukların kendi bilgilerini incelemeleri, denemeleri ve uygulamaya dönüştürmeleri önemlidir.

c) Duygusal Gelişim

Duygu; belirli nesne, olay ya da kişilerin bireyin iç dünyasında uyandırdığı izlenimler olarak tanımlanır.

İnsan, hayatı boyunca çevresinden gelen uyarıcıların etkisiyle çeşitli duygular yaşar. Birey sosyal çevre ile etkileşim içindeyken az ya da çok haz ve elem duyguları içindedir. Çocukların fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması ya da karşılanmaması onlarda bu duyguların oluşmasına neden olur. Yaşamın ilk günlerinde altı değiştirilen, karnı doyurulan bebek haz duyar. Ancak büyümeyle birlikte sadece fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması haz duyması için yeterli değildir. Çocuk; başta annesi olmak üzere giderek genişleyen çevresindeki kişiler tarafından sevilme, benimsenme, takdir edilmek ister; davranışlarını bu güdüyle biçimlendirir. Çevresi geliştikçe ve çevreden gelen uyarılar çeşitlendikçe çocuğun duyguları da çeşitlenir, karmaşıklaşır. Yine de işin özü aynı kalır; sosyalleşmenin olabilmesi için duygular temel rolü üstlenir. Bu yüzden duygular, yaşama uyum sağlama fonksiyonlarıdır ve birey olmanın en önemli unsurudur.

d) Sosyal Gelişim

Sosyal gelişimin başlangıcı bebekliğin ilk günlerine kadar gitmektedir. Bir bebeğin annesine olan bağımlılığı onun sosyal ilişkilerinin başlangıcıdır. Anne bebeğine sevgi göstererek, dokunarak olumlu bir sosyal gelişimin tohumlarını atar. Bebeğin anneye olan bağımlılığı kendi ihtiyaçlarını karşılamaya başladıkça bağımlılığa dönüşür ve gelişimi boyunca giderek azalır. Çocuk büyüdükçe sosyal çevresi genişler. Özellikle oyunlar, çocuğun yakın çevresindeki yetişkinlerle ve çocuklarla yoğun etkileşime girmesini kolaylaştırır. Çocuk bu esnada olumlu ve olumsuz bir

çok davranış örnekleriyle karşılaşır; işbirliği / saldırganlık, dayanışma / rekabet gibi karşıtlıkları deneyimler. Çocuğun bunlardan hangisini benimseyeceği büyük ölçüde içinde yaşadığı çevrede karşılaştığı modellere bağlıdır. Duygusal gelişimle beraber düşünüldüğünde, çocuğun çevresi tarafından benimseneceği ve takdir edileceği davranışı seçmesi büyük bir olasılıktır.

Sosyal gelişim; toplumsal davranış, duygular, tutumlar, değerler bakımından bireyin yaşam boyunca gösterdiği sürekli ve olumlu değişmelerin tümüdür. Ayrıca, çocuğun toplum içinde insanlarla iyi geçinebilmesi ve karşılıklı uyumdur.. Başka bir ifadeyle, insanın içinde bulunduğu toplumun kendisinden beklediği ya da yapmasını istediği davranışları yapacak biçimde yetişmesi sosyal gelişimi oluşturur. Bu tanımlara dayanarak sosyal gelişimin doğumdan itibaren başlayan, yaşam boyu süren ve kişinin içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlayan bir süreç olduğu söylenebilir.

Bu genel değerlendirmeden sonra, ilköğretim çağındaki çocuklarla çalışmalar yürüten Toplum Gönüllüsü Gençler için çocukların gelişim özellikleriyle ilgili olarak akılda tutulduğunda işe yarayabilecek birkaç noktanın altını çizelim:

- Her çocuk kendine özgüdür. Bu nedenle hiçbir çocuğu bir diğeriyle karşılaştırmamak gerekir.
- Bununla birlikte çocuklar arasında ortaklıklar, benzerlikler kurmayı sağlayan yaş gruplarına özgü gelişim özellikleri vardır.
- Bu gelişim özelliklerini bilmek, çocukların durumlarını genelleştirmeye değil, çocuklarla iletişim kurarken ve çalışmalar yürütürken bazı davranışların ve tutumların, çocukların fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimiyle ilgisi olduğunu dikkate almaya ve kendi tutum ve davranışlarımızı buna göre biçimlendirmeye yarar.

Yetkin bir kolaylaştırıcı, grubunun gelişimsel düzeyini anlamalı ve etkinlikleri gruptakilerin fiziksel, bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişim durumlarına göre seçmeli ve/veya uyarlamalıdır. Etkinliğe Başlamadan Önce;
Amman Dikkat Listesi!!!

e) *Yaş Gruplarına göre 4 temel alanda gelişim özellikleri*³

6-7 yaşlarındakiler

Fiziksel gelişim;

- Kısa süreli ancak hareketli olmalarını sağlayan dış mekân etkinliklerini severler.
- Fiziksel gelişimleriyle uyumlu olan kolay el işlerini tercih ederler.

Bilişsel ve duygusal gelişim;

- Konuşmayı severler, ancak dikkatlerini uzun süre bir noktada toplayamazlar ve başkalarını dinlerken zorlanırlar.
- Çok meraklıdırlar.
- En iyi fiziksel deneyimle, yani kendileri yaparak öğrenirler.
- Karar vermekte zorlanırlar bu nedenle somut açıklamalara ihtiyaç duyarlar.
- Okuyup yazabilirler, ancak bu beceriler henüz emekleme dönemindedir.
- Düş güçleri çok gelişkindir, rol üstlenme ve masalımsı etkinliklere kolayca katılabilirler.
- Dostluk ve süper kahramanlıkla ilgili öykülerden hoşlanırlar.
- Çizgi film kahramanlarını severler.

Sosyal gelişim;

- Çok rekabetçidirler.
- Zaman zaman işbirliği yapmada güçlük çekerler.

8-10 yaşlarındakiler

Fiziksel gelişim;

- Fiziksel enerjileri hiç tükenmeyecek gibidir.

Bilişsel ve duygusal gelişim;

- Yeni şeyler öğrenmek hoşlarına gider, ama her zaman derinlemesine değil...
- Başkaları arasındaki farklılık ve eşitsizliklerden daha fazla haberdar olurlar.
- Sorun çözmeyi severler.
- Soru-cevap oyunlarını severler.

³ Yaş gruplarına göre gelişim özellikleri Pusulacık, Çocuklar İçin İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzu'nda alıntılanmıştır.

- Eğer yaptıkları iş beklentilerini karşılamazsa çok canları sıkılır.

Sosyal gelişim;

- Daha fazla bağımsızlık isterler ama gene de desteğe ihtiyaçları vardır.
- Konuları akranlarıyla konuşup tartışmayı severler.
- Hem kendine hem de başkalarına çok eleştirel yaklaşabilirler.
- İşbirliğine daha yatkındırlar.
- Grup aidiyetini severler.
- Artık çizgi film kahramanlarından çok gerçek kahramanları, TV yıldızlarını ve ünlü sporcuları idolleştirirler.

11-14 yaşlarındakiler

Fiziksel gelişim;

- Fiziksel olgunlaşma ileri düzeylere ulaştığı için çocuk kendi bedeniyle ve büyümesiyle ilgili bazı sıkıntılar yaşayabilir.
- Bütün bu değişimler çocuklar arasında büyük farklılıklar gösterse de, çocuklarda öz bilinçlenmeye yani kendi bedeniyle ilgilenmeye yol açar.

Bilişsel ve duygusal gelişim;

- Soyut düşünme yeteneği açısından daha çok olgunlaşırlar.
- İlgi duydukları konuları konuşup tartışmaktan hoşlanırlar.
- Kimi oyunları sonucu önceden görülebilir ve sıkıcı bulurken özgün stratejiler ve sonuçlar yaratılmasını öngören daha karmaşık etkinlikleri severler.
- Yaptıkları işlerde mükemmellik aramaya başlarlar.
- Bir öykünün veya olayın birden çok bakış açısıyla değerlendirilebileceğini kavrayabilirler.
- Toplumsal ve güncel olaylara daha fazla ilgi göstermeye başlarlar.

Sosyal gelişim;

- Sosyal ve fiziksel çevrelerine ilgiler giderek artar.
- Kendilerinin ve başkalarının sınırlarını test etmeyi severler.
- Neşe ve ciddiyeti bir arada kaynaştırabilirler.
- Başkalarına nasıl göründüklerine daha fazla önem vermeye başlarlar.
- Rol modellerinden bir şeyler öğrenmeyi severler.

Çocuklarla yürütülecek etkinliklerin seçiminde gelişim özelliklerinin dikkate alınması, çocukların ilgi ve merakını uyandıracak çalışmaların yapılabilmesine imkan verecektir.

- Ortak amaçlar için işbirliğini severler.
- Akranlarının tutum ve davranışlarından fazlaca etkilenirler.

Çocuk tüm yaş dönemlerinde, takdir görme ihtiyacıyla kendisinden beklenenleri yapmak için uğraşır. Ancak işlerin üstesinden gelemeyeceğini düşünmeye başlarsa ya da yaptıklarına ilişkin güvensizlik yaşarsa aşağılık duygusu geliştirir. Aşağılık duygusu bu dönemde görülebilecek en olumsuz durumdur. Bu nedenle çocuklarla yürütülen çalışmalar sırasında sonuç yerine süreç odaklı olmak, çocukların güven duygularını ve başarabilme duygularını güçlendirmeye önem vermek gereklidir.

f) *Farklı gelişim gösteren çocuklar*⁴

Daha önce söz ettiğimiz gibi her çocuk kendine özgüdür. Bunun anlamı birlikte çalıştığımız çocuklar arasında yukarıda sayılan yaş dönemi özelliklerinden farklı gelişim özellikleri gösteren çocuklar olabileceğidir. Gelişim özelliklerinin yanı sıra çocukların psikolojik özellikleri de pek çok nedene dayanarak geçici ya da kalıcı farklı özellikler gösterebilir. Aile ilişkileri, çevrenin yapısı, kişisel özellikler, okuldaki ilişkiler bu nedenlerden sadece bir kaçıdır.

Farklı gelişim özelliği gösteren çocuklar, içinde buldukları gruba ve yaptığımız çalışmalara uyum gösterememe ihtimali taşırlar. Bu durumu, aşağıda listelenen farklı biçimlerde davranışlarına yansıtabilirler;

- Bireysel olarak zorlanma
- Gruba uyumsuzluk
- Grup çalışmalarını reddetme
- Yabancılaşma
- Güvensizlik
- Yalana başvurma
- Saldırganlık gösterme
- Öfke
- İçer kapanma

Unutmayın;

Uygun öğrenme ortamları yaratılmadığında her çocuk uyumsuzluk gösterebilir. Çalışmalarda sorun yaşayan bir çocuk varsa ilk olarak dönüp Amman Dikkat!!! listesine bakmak iyi olacaktır.

Bu listede her şey tamamsa çocuğun gelişimsel olarak farklılıkları olabileceği de dikkate alınmalıdır.

Peki, biz ne yapmalıyız? Çocuklarla çalışırken rolümüz ne? İletişim ve rolümüz kolaylaştırıcı bölümlerine göz atmak ister misiniz?

⁴ Bu bölüm Söz Küçüğün Çocuk Hakları Akran Eğitimi Projesi Eğitimci Kılavuzu'ndan derlenmiştir.

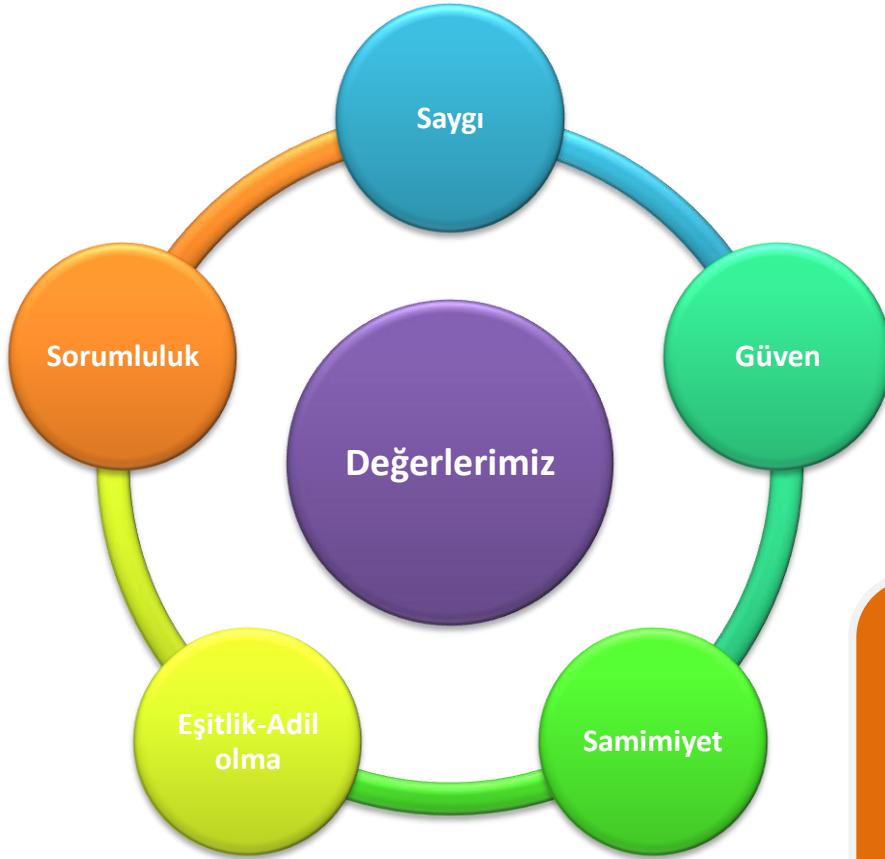
3. Çocuklarla Çalışırken...⁵

a) Değerlerimiz

Değerler, insanın doğuştan getirdiği özellikleri insana ve insan onuruna yakışır bir biçimde kullanmasına temel oluşturan, yaşamına yön veren düzenleyicilerdir ve kişiye zenginlik katarlar.

Toplumsal yaşamı anlamlı bir şekilde düzenleyen değerler, insanların doğuştan sahip oldukları bilgiyi ortaya koyma, keşfetme, sanat yapma, üretme, yaratma, geliştirme, sevebilme gibi özelliklerin insan onuruna yakışır bir biçimde gerçekleşmesine ortam oluşturmak için gereklidir.

Çocuklarla çalışırken bizler de aşağıda yer alan değerleri benimseyip ön plana çıkarttığımızda, yaptığımız çalışmalar daha kalıcı ve anlamlı olacaktır.

Bu 5 temel değer çocuklarla çalışırken benimseyeceğimiz tüm ilke ve yaklaşımın içinde yer almalıdır. Bu 5 değer birbirinden bağımsız düşünülemez.

⁵ Bu bölüm Söz Küçüğün Çocuk Hakları Akran Eğitimi Projesi Eğitim Kılavuzu'ndan ve TOG Çocuklarla Çalışma Eğitim Kılavuzu'ndan alıntılanmış ve derlenmiştir.

Peki, çocuklarla yapılan çalışmalarda bu değerler nasıl geliştirilir?

Saygı

İletişimde bulunulan kişi- kişiler ya da kurum- kurumlar arasında ilgi, durum ve duygu farkındalığı geliştirmek, bunu göstermek, ona uygun bir davranış tarzı ve tutumu benimsemek saygı göstermektir.

Çocuklarla yürütülen çalışmalarda çocuklara yerine getirilemeyecek sözler verilmesi ya da verilen sözün yerine getirilmemesi hem güven, hem sorumluluk, hem de samimiyete zarar verir. Çocuklarda onlara saygı duyulmadığı hissini uyandırır.

Çocuğa saygı göstermek onu bir birey olarak görüp, hak, değer, inanç ve her türlü özelliğini göz önünde tutarak bunlara önyargısız yaklaşmayı gerektirir. Çocukların söylediklerini, yaptıklarını, isteklerini önemseyerek dinlemek, anlamaya çalışmak ve buna uygun davranmak, saygı göstermenin davranışa dönüşmesidir.

Güven

Korku, çekinme ve kuşku duygularını hissetmeden inanma ve bağlanma duygusuna sahip olma, olaylar karşısında yüreklilik ve cesaret gösterme olarak tanımlanan güven, insan ilişkilerinde çok önemli bir değerdir. Güven duyan kişiler kendilerini daha olumlu, daha güçlü hisseder.

Güven kavramı çocuklarla yapılan çalışmalarda da çok önemli bir yer tutar. Çocuğa güvenmek, çocuğun potansiyeline ve yapabileceklerine inanmayı ve onun yapabileceklerini kolaylaştırmayı gerektirir. Çocuk ancak kendisine güven duyulursa potansiyelini kullanabilir. Yetişkinlere bağlı bir yaşam süren çocukların güven duygusuna sahip olması, bu bağlılıklarını sağlıklı bir biçimde azaltmalarını sağlar.

Samimiyet

Sözlüklerde “doğruluk”, “özü sözü bir olma”, “olanı olduğu gibi yansıtma”, “gerçeği saklamama”, “bildiğinden, inandığından ve olduğundan başka türlü görünmeye veya göstermeye çalışmama” olarak tanımlanan samimiyet, kurulan ilişkilerde karşılıklı güven duygusunu sağlamlaştıran bir değerdir.

Çocuklarla çalışmalarda samimiyet temel değerlerden biridir ve çocuklara karşı içten olmakla ilgilidir. Çocuklara karşı samimi olmak, kendi duygu ve düşüncelerini olduğu gibi ve genelleştirmeyerek onlara aktarmakla mümkündür. Çocuklar çevrelerindeki bireylerden etkilenir ve onları model alır. Bu nedenle çocuklarla çalışırken yetişkinler tarafından istendiği ya da

ezberledikleri şekilde düşünmelerine, hareket etmelerine neden olmamak gerekir. Çocuklara samimiyetle davranma onların da samimi olmalarına, yani kendileri gibi davranmalarına imkan verir. Samimiyet, aynı zamanda, çocukların birlikte çalıştıkları kişilere yönelik güven duygularını güçlendirir.

Eşit/Adil olma

İnsanlar arasında, farklı özellikleri nedeniyle ayırım olmamasını sağlamak olarak tanımlanabilecek eşit davranmak veya adil olmak insan ilişkilerinin temelini oluşturan değerlerdendir.

Çocuklarla yapılan çalışmalarda çocukları hiçbir şekilde hiçbir nedenden dolayı ayırma tabi tutmamak önemlidir. Her çocuğun her türlü olanaktan (ilgi, bilgi, sevgi, hizmet, araç-gereç, malzeme vb.) eşit biçimde yararlanmasını sağlamak gereklidir. Bu koşullarda geliştirilen ilişkiler çocukların daha mutlu ve üretken olmalarını sağlar. Birlikte çalıştığımız çocuklardan bazılarında çeşitli nedenlerle daha çok ilgi duyabilir, daha yakın hissedebiliriz. Ancak bunu davranışlarımıza yansıtmamız, yani ayrımcılık yapmamız, diğer çocukların kendilerini güvensiz hissetmelerine neden olur.

Sorumluluk

Kişinin kendine ve başkalarına karşı yerine getirmesi gereken yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi sorumluluk olarak tanımlanır.

Çocuklarla çalışmalarda sorumlulukların yerine getirilmesi, çalışmaların düzenli, programlı yapılması, tarafların birbirlerine ayırdıkları zamanın verimli geçmesini ve en önemlisi saygı ve güven ortamının oluşmasını sağlar. Ayrıca çocukların da kendi sorumluluklarının bilincine varmalarını ve yerine getirmelerini kolaylaştırır. Kendi sorumluluklarımızı yerine getirmediğimizde çocuklardan sorumluluklarını yerine getirmelerini beklemek samimiyet değeriyle uyumsuz.

b) İlke ve Yaklaşımımız

Çocukların güçlerine güvenerek ve varlıklarına saygı göstererek üretken ve evrensel değerleri benimsemiş bireyler olmalarına destek olmak amacıyla, bireysel özelliklerini dikkate alarak yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini desteklemek, “öğretmek” yerine “öğrenmeyi” gerçekleştirmek, çocukların öğrenme sürecinden keyif almalarını sağlamaktır.

Çocuklarla çalışırken, yukarıda da bahsedilen, saygı, sorumluluk, güven, adil davranma-eşitlik ve samimiyet değerlerine sahip olmak temeliyle şekillenen ilkelerimizi ve yaklaşımımızı şöyle özetlemek mümkün olabilir;

- Her çocuk farklıdır ve özeldir.
- Her çocuk farklı zamanda ve farklı hızda gelişir.
- Her çocuk farklı yetenek ve eğilime sahiptir.
- Her çocuk kendisini kendine özgü bir biçimde ifade eder, etmeyi tercih eder.
- Çocukların potansiyellerine -yapabilirliklerine- inanılır ve potansiyelleri desteklenir.
- Yürütülen etkinliklerde süreç sonuçtan daha önemlidir.
- Yürütülen etkinliklere çocukların gönüllü katılımı esas alınır.
- Yürütülen etkinliklere katılmak konusunda tüm çocuklar eşit fırsatlara sahiptir ve hiçbir nedenden ötürü çocuklar arasında ayrımcılık yapılamaz.
- Çocukların eleştirel düşünme becerileri desteklenir.
- Çocukların başarabilme duygusu desteklenir.

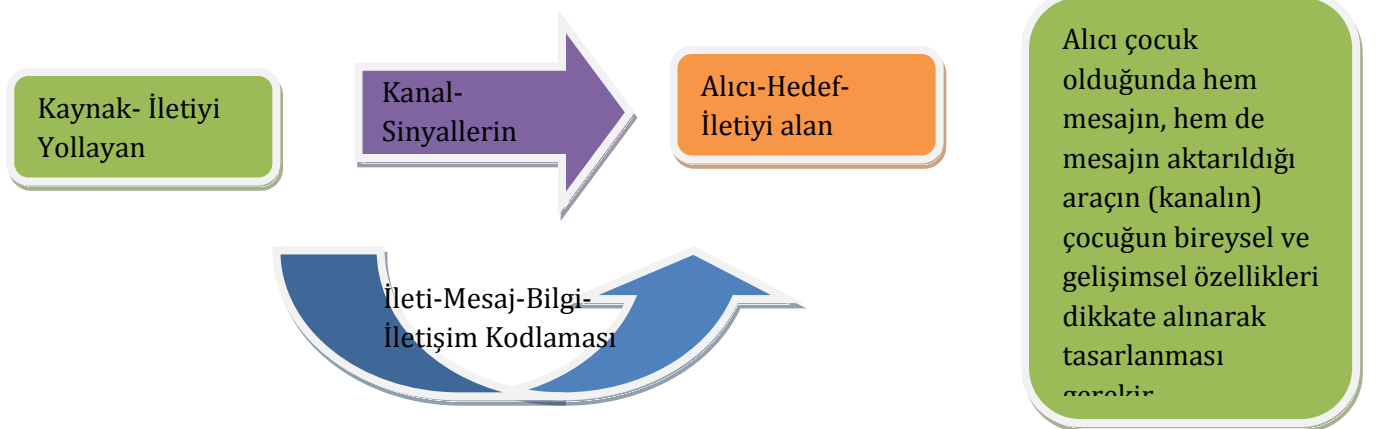
Çocuklarla yürütülecek etkinliklerde, çocukların merak, yaratıcılık ve çok yönlü düşünmesine katkı sağlayan teknikler çocukların katılımını artırır. Bu nedenle kılavuzun Alternatif Teknikler Yaratmak bölümünde farklı ilgi, merak ve öğrenme eğilimdeki çocukların katılımını destekleyen etkinliklere yer verilmiştir.

c) İletişim

İletişim, çocukla kurulacak ilişkinin eşit, şiddetten uzak, baskıya dayalı olmayan, birbirini anlamaya açık, paylaşımcı ve demokratik olması açısından, çalışmalarımızda çok önemli bir yer tutar.

Genel bir tanım vermek gerekirse ise iletişim, nitelikleri ne olursa olsun, iki kaynak arasındaki bilgi (somut bilgi, düşünce ya da duygu) alış verişini ifade eder. Bu anlamda iletişim, bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir.

İletişim 4 temel ögeyi barındırır; kaynak, alıcı-hedef, mesaj, kanal!

Hak temelli yaklaşım, tüm insanları hak sahibi birer birey olarak kabul eder ve hak sahibi bireylerin; hakları konusunda güçlenmeleri, ve kendi yaşamları hakkında karar alabilmeleri gerektiği yaklaşımını benimser ve savunur.

Çocuklarla çalışırken olumlu iletişim kurmanın yolu;

- Hiyerarşik bir ilişki kurmamak;
- Etkin dinlemek yani karşı tarafa kendisinin kulak vermeye degecek kadar

önemli olduğunu hissettirmek,

Empatik bir anlayışla dinleme, bireyin kendi objektifliğini yitirmeden, olayları karşısındaki bireyin içinde bulunduğu durumu ve onun bakış açısını dikkate alarak dinlemesidir.

- Kurulan iletişimde sadece olumsuz eleştiri yapmamak, olumlu durumları da ifade etmek,
- Karşı tarafın duygularını anlamaya çalışıp kabul etmek,
- Karşı tarafın kişiliğine yönelik eleştiri yapmamak,
- Çocuğa empati ile yaklaşmak,
- Ben dili kullanmak,
- Rahatsız edici olmadan göz teması kurmak,
- Verilen sözlerin yerine getirilmesinden geçer.

Ben dili özellikle olumsuz duyguların yaşandığı durumlarda, sorun karşısında duygularımızı dile getiren ve davranışa yönelik olan ifadelerdir. Sen dili ise tam tersine karşımızdakini yargılayıcı ve suçlayıcı bir tutuma karşılık gelir. Kendimizi sen dili ile ifade ettiğimizde karşı tarafın olumsuz ve savunmacı bir tutum almasına yol açarız. Bu nedenle olumlu iletişimin önü tıkanır. Ben dili ni kullandığımızda ise olumlu iletişimi sağladığımız gibi çocuğun benlik algısını güçlendirmiş, aşşğılık duygusunun oluşmasını önlemis oluruz.

Olumlu iletişimin önünü tıkeyan davranışlar;

- Emir vermek,
- Yönlendirmek,
- Uyarmak,
- Nasihat/ahlak dersi vermek
- Sürekli öneri getirmek,
- Sürekli övmek,

Olumlu iletişimi engelleyen davranışları kimi zaman bunları fark etmeden yaparız. Kendi davranışlarımızı gözlemlemek, özeleştiri yapmak ve ekip arkadaşlarımızdan geribildirimler istemek olumlu iletişim kurmamızı ve bu konuda kendimizi geliştirmemizi kolaylaştıracaktır.

- Yorumlamak, analiz etmek, tanı koymak,
- Sorgulamak ve sınamak,
- Sözünden dönmek,
- Oyalamak,
- Alay etmek,
- Konuyu saptırmak
- Sen dili kullanmak olumlu iletişimin önündeki yolları kapatır.

Çocuklarla yapılan çalışmaların izlenmesi ve değerlendirilmesi. Hem yapılan çalışmanın etkinliğini arttıracak hem de kolaylaştırıcıyla yapılan çalışma kendi hakkında geri bildirimlerde bulunacaktır. Çocuklarla uygulanabilecek değerlendirme etkinlikleri için bkz. Değerlendirme Kolaylaştırıcının İşini Nasıl Kolaylaştırır.

d) **Rolümüz: Kolaylaştırıcı**

Çocuklarla çalışırken yukarıda bahsedilen ilke ve yaklaşımlara ek olarak, çocuğun hiçbir koşulda zarar görmemesini, her koşulda öncelikli yararının gözetilmesini sağlayan ve katılımını destekleyen bir anlayışa sahip olmak, hak temelli bir çalışmanın gerçekleştirilmesinin vazgeçilmez koşullarını oluşturur.

Peki, bu değer, ilke ve yaklaşımlarla ve hak temelli bir anlayışla nasıl bir kolaylaştırıcı olacağız?

- ✓ Çalışmaya istekli ve yaptığı çalışmadan keyif alan,
- ✓ Açık fikirli ve sabırlı,
- ✓ Yenilikleri takip etmeye özen gösteren,
- ✓ Olumlu iletişim yöntemleri kullanan,
- ✓ Çocuklar hakkında bilgi sahibi olan, çocukların gelişimsel özelliklerini ve bireysel farklılıklarının neler olabileceğini bilen,
- ✓ Çocuklarla çalıştığı konu hakkında yeterli bilgi düzeyinde olan,
- ✓ Öğrenme ortamını çocukların gelişimsel özelliklerine ve ilgilerine göre en uygun şekilde düzenleyebilen,
- ✓ Çocukların dikkatlerini çekebilmek için farklı materyal ve çalışma yöntemleri kullanan,
- ✓ Çocukların yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin ortaya çıkmasına ortam sağlayan,
- ✓ Çocuklarla çalıştığı kurumun özelliklerini bilen ve dikkate alan,
- ✓ Çocuklara öğreten değil, öğrenmelerini sağlayacak ortamı yaratan bir kolaylaştırıcı olmaya çalışmalıyız.

Öncelikli Yarar; çocukları ilgilendiren bütün eylemlerde, öncelikle çocuğun yararının gözetilmesi gerekliliğidir.

Birlikte çalıştığımız çocuklar arasında farklı gelişim özellikleri gösterenler varsa kolaylaştırıcı olarak, onların da çalışmalara dahil olmasını sağlamak temel amaçlarımız arasında olmalıdır. Bunu da;

- ✓ Çocuklara karşı önyargılı yaklaşımlardan kaçınarak,
- ✓ Çocuğun olumlu ve güçlü yanlarını ortaya çıkararak,
- ✓ Etkinliklere katılımını destekleyecek düzenlemeler, uyarlamalar yaparak,
- ✓ Çocuğun sorumluluğu sürekli olarak kime aitse o kişi ve kurumlardan destek isteyerek,
- ✓ Sorunları kendimiz çözmeye çalışmayıp çocuğu doğru yere yönlendirerek sağlayabiliriz.

Öneri; kendini değerlendirmek istiyorsan EK:1-“Çocuklarla Çalışırken Acaba Nasılım?” formunu belli aralıklarla doldur☺

Amman Dikkat Notları

Çocuklarla yapılacak çalışmaların uygulanabilir ve ölçülebilir olması bunun içinde iyi planlanmış ve üzerine düşünülmüş olması gerekir. Planlama; zamanı, mekanı ve materyalleri hedef ve yapılacak etkinliklere göre önceden hazır hale getirmek demektir. Ayrıca planlama esnasında etkinliğe katılacak çocukların öncelikli yararlarının da gözetilmesi gerekmektedir. Bu nedenle bir etkinliği uygulamadan önce kendinize sormanızın iyi olacağı bazı soruları aşağıda bulabilirsiniz:

- Çalışmalar yeterince somut mu? 5 N 1K (ne, nerede, ne zaman, nasıl, neden ve kaç kişi) sorularına yanıt verebiliyor mu?
- Çocuklarla da paylaşmak üzere etkinliğinizin programı hazır mı?
- Çalışma ölçülebilir mi yani beklentileri tanımlanmış mı?
- Seçtiğiniz etkinlik beklentiye ve hedeflenen amaca uygun mu?
- Seçtiğiniz materyal etkinliğe ve hedefine uygun mu?
- Çalışma gerçekçi ve başarılabilir mi?
- Çalışmalar, sizin birlikte çalıştığımız çocuklar için de uygulanabilir mi?
- Yürütmeyi planladığınız çalışma yürütmeyi düşündüğünüz mekana uygun mu?
- Etkinlik çalıştığınız grubun özelliklerine göre uyarlama gerektiriyor mu? Gerektiriyorsa uyarlama yaptınız mı?
- Ya ilk yaptığımız plan işlemezse B planınız hazır mı?

- Çalışma için gerekli materyaller hazır mı?
- Çocukların gelişim düzeyleri, uygulanabilecek etkinlik için uygun mu? Çok zor ya da çok kolay kaçır mı?
- Çocukların etkinliğe katıldıkları kıyafetler bu etkinliğin uygulanması için elverişli mi?
- Uygulama/etkinlik/çalışma fiziksel temas gerektiriyorsa grubunuzdaki çocuklar bunun için hazır mı?
- Uygulamadaki materyaller çocukların kullanımı için elverişli mi? Yani çocuk dostu mu?
- Ortam yeterince güvenli mi? Çocukların kayıp, çarpıp düşebilecekleri yerler var mı, kontrol ettin mi?
- Ve bir bütün olarak uygulama/etkinlik/çalışma tüm çocukların aktif katılımı için uygun mu?

Söylenemezsek çatlarız!

Çocuklarla çalışırken benimsenecek tüm değer, ilke ve yaklaşımın kendi davranış ve tutumlarımıza yansımaları sağlamak hayati önem taşır.

Öğrenme sürecinin en temel unsurlarından biri görerek, taklit ederek öğrenmedir. Bu yüzden Toplum Gönüllüsü Gençler olarak sizlerin de çocuklarla ve ekip olarak birbirinizle kurduğunuz ilişkilerde **eşitliğe, samimiyet ve güvene dayalı; ilke ve değerlerle tutarlı yaklaşımlarınız çocuklara model oluşturacaktır.**

Bu süreci kolaylaştırmak için, çalışmalar öncesinde ekip olarak çocuklara ve birbirinize karşı benimseyeceğimiz tutum ve yaklaşımın **“ortak akdini”** imzalayabilirsiniz.

B. Çocuklarla Çalışmaya Başlarken...

1. Alternatif Teknikler Yaratma!

Yukarıdaki bölümlerde üzerinde çokça durduğumuz bazı noktalar vardı;

-Çocukların kendilerine ait özel algılayışları ve özel gereksinimleri vardır

- Her çocuk kendine özgüdür ve kendini özgün biçimde ifade eder. Bununla birlikte çocuklar arasında ortaklıklar, benzerlikler kurmayı sağlayan yaş gruplarına özgü gelişim özellikleri vardır.

-Bu özellikleri bilmek, çocukların durumlarını genelleştirmeye değil, çocuklarla iletişim kurarken ve çalışmalar yürütülürken bazı davranışların ve tutumların çocukların fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimiyle ilgisi olduğunu dikkate almaya yarar.

Çocuklarla yürütülecek çalışmalarda “alternatif teknikler yaratmak”, farklı öğrenme tarzına sahip çocukların, ortak öğrenme ihtiyaçlarına farklı biçimlerde yanıt vermeyi içerir. İnsanların öğrenme tarzları değişir. Örneğin; görsel becerisi yüksek olanlar okuyarak, işitsel becerisi yüksek olanlar ise dinleyerek daha iyi öğrenirler. Kimileri iyi yapılandırılmış etkinlikleri tercih ederken, diğerleri bağımsız çalışmayı, açık uçlu problemleri çözmeyi, araştırmayı tercih edebilir. Aşağıda bu farklı öğrenme tarzlarından ayrıntılı bahsedilecek. Önemli olan, öğrenme ortamını, öğrenenin öğrenme tarzına uygun hale getirmektir.

Bununla birlikte çocukların aktif katılımlarını sağlayacak, öğrenen ve öğretene ayırımının olmadığı, çocukları pasif alıcı rolüne sokmayan öğrenme ortamları yaratılması çocuklarla hak temelli çalışmanın da gerçekleşmesini destekler.

Bu nedenle çocuklarla çalışırken amacımız, çocukların bireysel özelliklerini göz ederek yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini desteklemek, öğretmek yerine öğrenmeyi gerçekleştirmek için uygun yöntemlerle çocukların öğrenme sürecine aktif katılımını ve keyif almalarını sağlamaktır.

UNUTMAYIN: Kalıcı bir öğrenme ancak bireysel ihtiyaçlara ve farklılıklara karşılık gelen bilgilerin, katılımcı ve eğlenceli yöntemler aracılığıyla edinilmesi sağlayan bir süreçle gerçekleşir.

2. Düşünme ve Öğrenme Tarzları⁶

Çeşitli konulardaki çocukların yeteneklerini ve ilgi alanlarını uyarıp harekete geçirme açısından kolaylaştırıcılar, kendi tarzları dahil insanların düşünme ve öğrenme tarzlarından yararlanırlar. Herkes çeşitli düşünce ve öğrenme tarzlarının bir bileşimini kullanmakla birlikte, gene de herkesin daha fazla tercih ettiği veya baskın olan bir tarzı vardır.

Düşünme tarzları

- **Görsel öğrenenler** dünyayı kendilerine resimler olarak sunma eğilimindedirler. Böyleleri genellikle “anlatmak istediğini görüyorum” gibi cümlelerle konuşurlar.
- **İşitsel öğrenenler** daha çok duydukları şeyleri hatırlarlar ve “kulağa hoş geliyor” gibi cümlelerle konuşurlar.
- **Kinestetik öğrenenler** ise gerek fiziksel gerekse duygusal anlamda hissederek hatırlarlar. Böyleleri de genellikle “Çok beğendim”, “biz de öyle olalım” gibi terimlerle konuşurlar.

Öğrenme tarzları

Aktivistler

- Yeni deneyimlerden, deneyimdeki sorunlardan ve fırsatlardan hareketle öğrenirler.
- Böyleleri oyunları, ekip çalışmasını, görevlendirmeleri ve rol canlandırmayı çok severler.
- Okuma ve bağımsız çalışma gibi edilgen öğrenme yöntemlerine ve yalnız başına yapılan, ayrıntılara inmeyi gerektiren işlere tepki gösterirler.

Düşünceçiler

- Bir etkinliğin üzerinde düşündüklerinde en iyi biçimde öğrenirler.
- Araştırmayı, olup biteni ve ne öğrendiklerini değerlendirmeyi severler.
- Ön plana çıkmaya zorlanmaktan, sonuç için veri yetersizliğinden, kestirme gitmekten veya yüzeysel iş yapmaktan hoşlanmazlar.

Önemli olan öğrenme ortamını çocuğun/katılımcının öğrenme biçimine uygun hale getirmektir.

Aksi takdirde çocuklarda güvensizlik, düş kırıklığı, bıkkınlık gibi duygularla ortaya çıkan olumsuzluklar ve uyumsuzluklar görülebilir.

⁶ Düşünme ve Öğrenme Tarzları Pusulacık Çocuklar İçin İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzundan alıntılanmıştır.

Kuramcılar

- Öğrendikleri şey bir sistemin, modelin, kavramın veya kuramın bir parçası ise en iyi şekilde öğrenirler.
- Amacı net yapılandırılmış durumları severler, ilginç fikirlere ve kavramlara ilgi duyarlar.
- Duygulara ağırlık tanıyan durumlardan ise hoşlanmazlar.

Pragmatistler

- Konusu gerçek bir sorunla net biçimde ilişkilendirilmiş, öğrendiklerini pratikte uygulayabilecekleri etkinlikleri en iyi öğrenirler.
- Gerçeklikten uzak düşen öğrenme tarzlarına, “kurama ve genel ilkelere” tepki gösterirler.

Pratikte herkes düşünme ve öğrenme tarzlarının bir bileşimini kullanır. Her grup çocuk, kolaylaştırıcının karşısına birbirinden farklı pek çok öğrenme ihtiyaçları ve tarzlarıyla çıkar. Aynı zamanda bizim de kolaylaştırıcılar olarak kendimize özgü bir öğrenme tarzımız vardır. Uygun öğrenme ortamı bütün farklı tarzların içerildiği, herkes için öğrenmenin sağlandığı bir ortam olmalıdır. Bu nedenle grubunuz için uygun etkinlik seçerken bu noktayı gözden kaçırmamak, etkinlik türlerini farklı ihtiyaçlara ve öğrenme tarzlarına karşılık verecek şekilde dengelemek oldukça önemlidir.

Düşünme ve öğrenme tarzlarındaki farklılıklar aynı zamanda etkinliklerin nasıl yürütüldüğünü, çocukların bu etkinlikleri birlikte nasıl sorguladığını ve değerlendirdiğini belirler. Aynı etkinliğin farklı çocuklar arasında farklı katılımlara yol açtığı, farklı sonuçlar verdiği de gözlemlenir. Ayrıca düşünme ve öğrenme tarzlarının bu farklılıkların ancak bir bölümünü açıklayabileceğini de akılda tutmak gerekir. Kimi zaman kontrolünüz dışındaki birçok etmen nedeniyle aynı çocuklar aynı etkinliğe, farklı günlerde farklı tepkiler verebilir!

3. Aktif Öğrenme

Bu kılavuzda çocuklarla çalışan TOG gönüllülerinin yarattığı öğrenme sürecine katkı sağlamak amacıyla bazı alternatif teknikler paylaşılmıştır. Bu tekniklerin ortak noktası aktif öğrenme anlayışına uygun teknikler olmasıdır. Aktif öğrenme anlayışının tercih edilme nedeni ise, yukarıda bahsedildiği biçimde farklı düşünme ve öğrenme tarzlarına yanıt veren, eleştirel düşünme becerilerini geliştiren ve çocukların sürece aktif katılımlarına öncelik veren bir yöntem olmasıdır.

a) *Aktif Öğrenme Nedir?*⁷

Aktif Öğrenme, öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleri ile ilgili karar alma ve öz-düzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlemlerle öğrenenin, öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme sürecidir.

Öğrenme sürecinde öğrenenin kendi sürecinin sorumluluğunu taşıması ve kararları kendisinin alması temel haklardan biri olan çocuğun katılım hakkının hayata geçmesi açısından da çok önemlidir.

Bu süreçte;

- Çocukların öğrendikleri konular hakkında düşünceleri,
- Daha önce öğrendikleri bilgilere yeni karşılaştıkları/öğrendikleri bilgileri eklemeleri ve ikisi arasında ilişki kurmaları,
- Öğrendikleri bilgileri günlük hayat deneyimleriyle ilişkilendirebilmeleri,
- Ve öğrendikleri bilgileri günlük hayat pratiklerine katmaları sağlanmalıdır.

Aktif öğrenmede amaç çocuğun hali hazırda bildikleriyle yeni öğrendiklerini gündelik yaşamı üzerinden birleştirmesi olduğu için çocuğun katılımını sağlamak hayati önem taşır. Bu nedenle vurgulanan ilk nokta *öğrenenin / katılımcının kendi öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıması ve bu süreçle ilgili kararları kendisinin almasıdır*. Geleneksel öğrenmede bu kararların çoğu öğretene/öğretmen tarafından verilir. Aktif öğrenmede ise öğrenme sürecinin sorumluluğu katılımcıdadır ve kendi kararlarını alır. Bu süreçte, bir “öğreten” olmaktan çok öğrenme ortamının oluşmasını sağlayan bir “kolaylaştırıcı” olmak gereklidir.

Öğrenenin / katılımcının öğrenme sürecinin aktif bir parçası olması ve kendi kararlarını alabilmesi için araştırması, tartışması, fikir üretmesi, anlam çıkarması, bilgiyi yeniden yapılandırması ve kendi eksiklerinin farkına varması yani öğrenmek için çaba harcaması gerekir. Aksi halde öğrenme hedefine ulaşılması mümkün değildir. Dolayısıyla kolaylaştırıcının sorumluluğu, her çocuk için öğrenme tarzına ve ihtiyaçlarına uygun öğrenme ortamını oluşturarak katılımcı olunmasını sağlamaktır. Aktif öğrenme sürecinin aşamaları ve teknikleri kolaylaştırıcının bu sorumluluğu yerine getirmesinde yol gösterici olur.

⁷ Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme kitabından derlenmiştir.

b) Aktif Öğrenme Sürecinin Aşamaları⁸

Beklenti Oluşturma

İlk olarak her çalışma bir beklenti oluşturma aşaması ile başlamalıdır. Bu aşamada katılımcılardan işlemek üzere oldukları konu üzerinde düşünmeleri ve sorular sormaları istenir.

Bu aşamanın amaçları;

- Çocukların/katılımcıların mevcut bilgilerinin farkına varması,
- Sohbet tarzında konuşarak neler bildiklerini(yanlış bilgiler de olsa) görebilmek,
- Öğrenme hedeflerini saptamak,
- Öğrencilerinin dikkatinin konu üzerine odaklanmasını sağlamak,
- Yeni fikirlerin anlaşılması için bir ortam yaratmaktır.

Beklenti oluşturma aşamasında çocukların ele alınacak konu ile bildiklerini belirlemek başka neler bilmek istediklerini sormak, neleri merak ettiklerini öğrenmek önemlidir. Unutmayın ki, insanlar merak ettikleri şeyi öğrenirler.

Bu aşama için etkinler bölümünde Öğretimsel İşler ve Taktiklerden ve bazı Tanışma etkinliklerinden faydalanılabilir.

Bilgi İnşa Etme

Çalışma başladıktan sonra, öğrenme süreci katılımcıları/çocukları soru sormaya, araştırmaya, materyali anlamlandırmaya, önceki sorularını cevaplandırmaya yeni sorular bulmaya ve onları da cevaplandırmaya yönlendirir.

Bu aşamanın amaçları;

- Beklentilerle öğrenilmekte olanları karşılaştırmak,
- Beklentileri gözden geçirmek veya yeni beklentiler oluşturmak,
- Ana temaları tanımlamak,
- Kişisel düşünceleri görmek,
- Materyalle ilgili çıkarsamalar yapmak,
- Dersle, çalışmayla ilgili kişisel bağlantılar kurmak,
- Ders hakkında sorular sormaktır.

Bu aşama için etkinler bölümünde alternatif teknikler yaratmak etkinliklerinden faydalanılabilir.

⁸ Düşünen Sınıf için Öğretme ve Öğrenme Yöntemleri kitabından alıntılanmıştır.

Birleştirme

Çalışmanın sonunda, çocuklar / katılımcılar çalışmanın ya da dersin ana fikri ve içeriğini anladıktan sonra da atılması gereken adımlar vardır. Kolaylaştırıcı, çocukların öğrendiklerini düşünmesini, bunların kendileri için ne anlam taşıdığını, mevcut düşüncelerinin yeni bilgiler ışığında nasıl değiştiğini sorgulamasını ve bu yeni bilgileri nasıl kullanabileceklerini düşünmesini ister.

Bu aşamanın amaçları;

- Ana fikirleri özetlemek,
- Fikirleri yorumlamak,
- Düşünceleri paylaşmak,
- Kişisel tepkileri dile getirmek,
- Fikirleri sınamak,
- Öğrenmenin değerlendirmesini yapmak,
- Ek sorular sormak örneğin; günlük hayatla ilişkilendirmelerini istemek.

Unutmayın ki; yaşanan deneyim üzerine konuşmak, soru sormak ve düşünmek o deneyimden daha fazla öğrenmemizi sağlar.

Önemli olan öğretimi çocuğun/katılımcının öğrenme biçimine uygun hale getirmektir.

Aksi takdirde çocuklarda güvensizlik, düş kırıklığı, bıkkınlık gibi duygularla ortaya çıkan olumsuzluklar ve uyumsuzluklar görülebilir.

Bu aşama için etkinlikler bölümünde Öğretimsel İşler ve Taktiklerden ve bazı değerlendirme etkinliklerinden faydalanılabilir.

c) *Aktif Öğrenmede Soru Sorma*

Aktif öğrenmenin en önemli bileşenlerinden biri soru sormaktır. Katılımı sağlamak ve çocukların kendileri, var olan bilgileri ve yeni öğrendikleri bilgiler üzerine düşünmelerini sağlayabilmek, doğru soruları sormakla mümkündür.

Bu yüzden aktif öğrenmede, düşük düzeydeki sorular yerine üst düzeyde sorular tercih edilmelidir. Bilgiyi ortaya çıkarmayı amaçlayan düşük düzey sorular olgu ve ayrıntıları sorar. “Su deniz seviyesinde kaç derecede donar?” gibi. Bu tip sorular bilgiyi tekrarlamayı ya da eski bilgiyi hatırlamayı sağlar.

Çocukların konu ile bildiklerini belirlemek başka neler bilmek istediklerini sormak, neleri merak ettiklerini öğrenmek önemlidir. Unutmayın ki, insanlar merak ettikleri şeyi öğrenirler.

Bu sorular ve yöntemler kısa dönemde etkili olmakla birlikte bilginin kalıcı olmasını sağlamada yetersiz kalmaktadır.

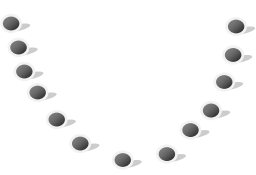
Eğer kolaylaştırıcı edinilen bilgilerin problem çözme ve karar verme süreçlerinde faydalanılabilir olmasını istiyorsa; karşılaştırma, ilişkilendirme ve çözümlenmeyi sağlayan üst düzeyde sorular sormalıdır. Üst düzey sorular bir şeyin neden veya nasıl olduğunu ya da bir olayın, nesnenin veya fikrin diğer olay, nesne veya fikirlerle nasıl ilişkili olabileceğini sorgular. Çocukların bu tür soruları cevaplandırması için bilgiye sahip olması yetmez, sahip oldukları bilgileri karşılaştırarak birbiriyle ilişkilendirmeleri ve mantıksal bir sonuca ulaşmaları gerekir. Örneğin; “su deniz seviyesinde kaç derecede donar ?” sorusu yerine “Kışın, şehirlerdeki suların göl sularından ve kırsal alanlardaki sulardan daha geç donmasının nedenleri nedir?” gibi bir soru çocukların düşünmelerine imkan verecektir. Bu soruların bir özelliği de birden fazla doğru ve mantıklı cevabı olabilmesi ve bu nedenle her çocuğun fikrine ayrı ayrı önem vermeyi sağlamasıdır.

d) *Aktif Öğrenmede Sınıf / Öğrenme Ortamı Düzenleri*

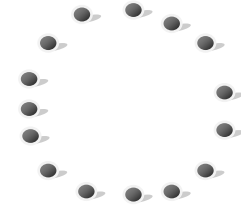
Çocuklarının katılımını sağlamanın önemli koşullarından biri de eşitlikçi ve aktif öğrenmenin hedeflerine uygun bir sınıf ortamının yaratılmasıdır. Aktif öğrenme de sınıfların düzeninin sabit olmaması ilk koşuldur. Sınıflar, çocukların/katılımcıların birbirini görmesini ve etkileşimini kolaylaştıracak, tartışmaları ve çalışmayı özendirerek biçimde hareketli olmalı, etkinliklere göre farklılaşabilmelidir. Farklı oturma düzenlerini seçmedeki öncelikli amaç, herkesin birbirini görüyor olması ve bu sayede katılımcılar arasında etkileşimin artmasıdır.

Örneğin, kolaylaştırıcının açıklamalarını dinlerken, karşılıklı bir öğrenim gerçekleşirken U ya da çember düzeni tercih edilirken, birlikte öğrenmede sınıfa dağılmış küçük gruplar halinde oturmak daha uygun olabilir.

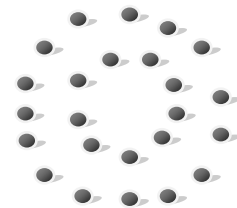
Kolaylaştırıcının da bu düzene uygun davranması gerektiği unutulmamalıdır. Kolaylaştırıcının kendini katılımcılardan ayrı bir yerde konumlandırması çocuklarla çalışma değerlerimizin başında gelen eşitler ilişkisinin kurulması önünde engel oluşturur.

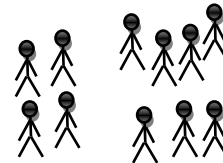
U Düzen

Çember

İç içe Çember

Küçük Grup

e) *Aktif Öğrenmeyi bitirirken;*

(1) Bazı öğretim yöntemlerinin akılda tutma üzerine etkileri

(2)Aktif öğrenme-geleneksel öğrenme⁹

	Aktif Sınıf(Öğrenme Ortamı)	Geleneksel Sınıf
Görüntü/Oturma Düzeni	Öğrenciler çeşitli biçimlerde (kümeler halinde, U, O, V ya da iç içe çember halinde vb.) otururlar, hareketli ve sürekli etkileşim halindedir. Öğretmen sınıfı dolaşarak gereksinim duyanlara yardım eder.	Öğrenciler sıralar halinde hareketsiz oturur ve başlarında öğretmen anlatım yapar. Etkileşim sınırlıdır
Amaç	Bilginin özümsemesi, anlamlandırılması ve yeniden üretilmesi, öğrenilenlerin kullanılması, problem çözme, kavrama.	Aktarılan bilginin öğrenci tarafından alınması ve tekrarlanması.
Kurallar	Herkes birbirinin hakkını ihlal etmeden aynı anda konuşabilir. Dersin akışını sağlayacak kurallar dışında fazla kural yoktur. Varolan kuralların birlikte oluşturulması tercih edilir.	Kurallar öğretmen tarafından konur, öğrencilerin uyması gerekir.
Öğrenci/Katılımcı	Araştırır, düşünür, soru sorar, keşfeder, tartışır, fikir üretir, karşılaştırma yapar, açıklar, örnek verir, anlam çıkarır, önceki öğrenilenlerle bağ kurar, değerlendirme yapar, çıkarımlarda bulunur, tahmin eder, neyi nasıl öğreneceğine karar verir, kendi eksiklerinin farkına varır, öğrenme malzemesini başka ifadelerle anlatır, örnek ister, neden sonuç ilişkilerini bulur, bilgiyi yeniden yapılandırır ve	Pasif alıcı konumdadır. Not alır, aktarılan bilgileri ezberler ve sınavlarda tekrarlar.

⁹ Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme kitabından alıntılanmıştır.

	öğrenmek için uğraşır.	
Öğretmen/ kolaylaştırıcı	Öğrenmeyi kolaylaştırır. Kendisi de öğrenme sürecinin parçasıdır.	Uzman, bilgi aktarıcı, karar vericidir.
Sorunlar	Öğrenciler arasında fikir çatışmaları yaşanabilir ancak bunun geliştirici yönleri vardır.	Öğrencilerin dersten sıkılmaları, ezbercilik, disiplin bozulması, ilgisizlik, öğretmenlerin tükenmişliği ve gelişmenin yavaşlığı, yetersiz sosyal etkileşim, bilgiyi yeterince kullanma fırsatı bulamama
Avantajları	Etkili, ekonomik, kullanışlı, bilgiyi kullanma fırsatı sağlayıcı	-----
Bağlam	Öğrenmeyi paylaşma, öğrencinin öğrenme kapasitesini geliştirme, herkesin başarılı olmasını sağlama	Yalnız öğrenme, yarışma, iyileri seçme ve başarısızları eleme, öğrencinin kapasitesini durağan kabul etme, tek tip öğretim.

Aktif Öğrenmenin temel noktalarını yeniden vurgulamak gerekirse:

- Öğrenen, öğrenme sürecinin aktif/katılımcı bir ögesidir.
- Öğrenme birikimli yani belli bilgilerin bir bütünlük oluşturmasıyla oluşan bir süreçtir.
- Öğrenenlerin öğrenme kapasiteleri kullanılan farklı yöntemlerle artırılabilir.
- Öğrenme malzemesi öğrenene bildiği ve öğrenme tarzına uygun bağlamda sunulmalıdır.
- Kalıcılık için öğrenilenlerin gündelik yaşamda kullanılması gerekir.
- Öğrenme sürecinde etkin olmak ve bilgiye ulaşmak için uğraş vermek kişinin öğrenme motivasyonunu artırır.
- Öğrenmede ezber değil anlam ve başka öğrenmelerle kurulan ilişki önemlidir.

Örneğin; Geometri çalışmasında çocukların somutlamakta zorluk çekilebilecekleri şekiller (üçgen, kare, yamuk) yerine günlük hayatlarında sıkça karşılaştıkları objeler üzerinden örnek vermek öğrenmeyi kolaylaştırır.

Çocukların Çalışmalara Katılımını Attırmada İpuçları¹⁰

Deneyimli kolaylaştırıcılar, en çekingen ve ilgisiz görünenler dahil tüm çocukları etkinliklere tam olarak katabilirler. Aşağıda bunu sağlayacak bazı öneriler yer almaktadır:

- Çocukların anlayabilecekleri açık bir dil kullanın, özel terimlere başvurmaktan kaçının.
- Olumlu bir iletişim kurulması için ben dili kullanın: Örneğin “Anladınız mı?” sorusu yerine “anlatabildim mi?” diye sorun.
- Herkesin anladığından emin olmak için sorularınızı birkaç kez farklı şekillerde sorun.
- Sorunun üstünde düşüncelerini sağlamak için “evet” veya “hayır” yanıtı verilemeyecek açık uçlu soruları tercih edin: Örneğin “Bu etkinliği sevdiniz mi?” yerine “Bu etkinlikte neler hissettiniz?” diye sorun.
- Tartışma için temel kuralları çocuklarla birlikte belirleyin ve bunlara uyulması sorumluluğunu zaman içinde çocuklara bırakın.
- Sessiz duran çocukları belirleyin, onlardan kendi deneyimlerini anlatmalarını veya paylaşımlarını isteyin, ancak katılmaları için baskı yapmayın.
- Eşit ve etkin katılımı sağlama açısından grup çalışmalarında farklı roller oluşturun: Örneğin, bir çocuğa saat tutma, diğerine malzemelerle ilgilenme, bir başkasına rapor verme ya da not alma işi verin. Çocuklar birbiriyle çalışmaya alıştığında bu işbölümünü kendilerinin yapmasını sağlayın. Grup Dinamiği etkinlikleri arasından “İşbirliği ile Öğrenme Gruplarında Roller” etkinliği böyle bir düzenleme için yol gösterici olabilir.
- Her çocuğun etkinliğe katkı sağlayacak bir şeyler yapabileceğini vurgulayın.
- Düzenli aralıklarla özet yapın veya bunu zaman zaman çocuklardan isteyin.
- Başlamadan önce etkinliğin adımlarını (yönergeyi) net biçimde anlatın ki çocuklar ne olacağını önceden bilsinler.
- Herhangi bir etkinliğin çocuklardan birini mahcup, komik veya dalga geçilecek duruma düşürmemesine özen gösterin. Böyle bir durum ortaya çıktığında uygun biçimde müdahale edin.
- Etkinliği, mümkünse her zaman, önceki ve sonraki etkinliklerle ilişkilendirin.

¹⁰ Pusulacık Çocuklar İçin İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzundan alıntılanmıştır.

- Mümkün olduğunda diğer kolaylaştırıcıların desteğine başvurun; böylelikle çocuklar daha çok kolaylaştırıcı ile temas kuracak, bu da onları farklı düşünme ve öğrenme tarzları ile tanıştıracaktır.
- Hiçbir kolaylaştırıcının her şeyi tam tamına kontrol altında tutamayacağını, her çocuğu her an gzetemeyeceğini unutmayın. Aşırı müşkülpesent olmadan dikkatli olun yeter. 

III. ETKİNLİKLER... ETKİNLİKLER...

A. Çocuklarla Çalışırken Kolaylaştırıcının İşini Kolaylaştırma

1. Tanışma ve Kaynaşma;

a) *Kolaylaştırıcının işini nasıl kolaylaştırır?*

Belli amaçlar, çalışmalar kapsamında bir araya gelen bireylerin birbirlerini tanımaları etkinliklerin yapılabilmesi için çok önemlidir. Tanışma ve kaynaşma etkinlikleri çocukların/katılımcıların ilgilerini etkinliğe toplamalarına yardımcı olur. Çalışmalara başlamadan önce grubun yapısına göre bir ya da birkaç etkinlik seçilerek bu uygulamalara zaman ayrılması çok önemlidir. Tanışma ve kaynaşma etkinlikleri, tüm katılımcıların/çocukların birbirlerinin isimlerini ve farklı özelliklerini öğrenmesini sağlayarak gruba güvenlerinin artmasını ve dolayısıyla etkinliğe aktif katılımlarının sağlanmasını da kolaylaştırır.

Tüm bunlarla birlikte özellikle çocuklarla yürütülen çalışmalarda tanışma ve kaynaşma etkinlikleri çocukların kendilerini ifade etmeleri için ortam yarattığı için özellikle üzerinde durulması gereken çalışmalardır. Hem çocuklar hakkında bilgi ve fikir sahibi olmamızı hem de doğru etkinlikler seçildiğinde onların kendilerini nasıl ifade etmeyi tercih ettiğini anlamamıza da yardımcı olur.

Aşağıdaki etkinlikler arasından birlikte çalışacağınız gruba ve bu etkinlik sonrası yapacağınız çalışmaya en uygun yöntemi seçmek yürüteceğiniz çalışmanın bütünlüklü olmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca yürüttüğünüz çalışmalar sırasında da çocukların dikkatinin dağıldığını ya da sıkıldıklarını gözlemlerseniz uygun bir kaynaşma etkinliği seçerek çocukların tekrar dikkatlerini toplamalarını ve etkinliğe dönmelerini sağlayabilirsiniz. Özellikle ısınma özelliği de taşıyan etkinlikler, çocukların fiziksel olarak hareket etmelerini sağladığı için hem canlanmalarına hem de ihtiyaç duydukları biçimde enerjilerini harcamalarına olanak tanır.

Unutma; en keyifli etkinlik her zaman için en iyi işleyecek etkinlik olmayabilir. Bu nedenle etkinliğe seçerken ve etkinliğe başlamadan önce **Amman Dikkat!!!** notlarına göz atmakta yarar var.

Bu bölümdeki etkinlikler, katılımcısı ya da eğitici olunan eğitimlerdeki deneyimlerden derlenmiştir. Etkinliklerin tasarım sürecinde katkısı olan, ismini bilmediğimiz tüm eğitimcilere teşekkür ederiz.

b) Etkinlik Önerileri

Etkinliğin Adı	Çemberin İçine Yürü
Konular	Tanışma
Grup Büyüklüğü	10-20 katılımcı
Süre	15-20 dk.
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>- Katılımcılar oturarak ya da ayakta durarak bir çember oluştururlar.</p> <p>-Kolaylaştırıcı oynayacakları oyunun yönergesini verir.</p> <p>-Kolaylaştırıcıdan başlayarak tüm katılımcılar herkesin duyabileceği şekilde yüksek sesle ismini söyler ve 3 defa tekrarlanır.</p> <p>-Ardından kolaylaştırıcı katılımcılardan birinin ismini söyler ve söylerken o kişinin yerine doğru yönelir.</p> <p>- Bu sırada ismi söylenen katılımcının da yeri terketmeden bir başka katılımcının ismini söylemesi ve o kişinin yerine doğru yönelmesi gerekir.</p> <p>- Katılımcılar bu çalışmayı kolaylıkla yapabildiklerinde kolaylaştırıcı aynı anda iki ya da üç kişinin bunu yapmasını isteyebilir.</p> <p>-Tüm katılımcıların isimleri birkaç kez söylendiğinde uygulama bitirilir.</p>

Etkinliğin Adı	Sıfat İsim
Konular	Tanışma
Grup Büyüklüğü	10-30 katılımcı
Süre	10-30 dk. (Grup büyüklüğüne göre değişir)
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Katılımcılar oturarak ya da ayakta durarak bir çember oluştururlar.</p> <p>- Kolaylaştırıcı katılımcılara isimlerinin ilk harfi ile başlayan bir sıfat bulmalarını ister. Düşünmeleri için zaman verir.</p> <p>-Kolaylaştırıcıdan başlayarak tüm katılımcılar herkesin duyabileceği şekilde yüksek sesle önce isimlerinin baş harfi ile</p>

	<p>başlayan sıfatı ardından da isimleri söyler.</p> <p>-Her katılımcının kendi isminin sıfatını ve ismini söylemeden önce, kendinden önceki tüm katılımcıların sıfat ve ismini tekrarlaması gerekmektedir.</p> <p>-Tüm katılımcılar sıfat ve isimlerini söylendiğinde uygulama bitirilir.</p>
Çeşitlemeler	<p>Katılımcıların kendilerini tanımlayan bir sıfat bulmaları da istenebilir.</p> <p>Sıfat yerine yemek, hayvan adı, şehir ya da semt isimleri de kullanılabilir.</p>

Etkinliğin Adı	İsim ve...
Konular	Tanışma
Grup Büyüklüğü	10-30 katılımcı
Süre	10-30 dk. (Grup büyüklüğüne göre değişir)
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>- Katılımcılar oturarak ya da ayakta durarak bir çember oluştururlar.</p> <p>- Sırayla tüm katılımcılar isimlerini söyler ve ardından bir hareket, şekil ya da mimik yapar.</p> <p>-Her katılımcının kendi isminin söylemeden ve hareketini yapmadan önce, kendinden önceki diğer katılımcıların isim ve hareket/şekil/mimiklerini tekrarlaması gerekmektedir.</p> <p>-Tüm katılımcılar sıfat ve isimlerini söylendiğinde uygulama bitirilir.</p>

Etkinliğin Adı	Bayramlaşma-El sıkışma
Konular	Tanışma-Kaynaşma
Grup Büyüklüğü	20-30 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmesi İletişim kurmaları
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Tüm katılımcılardan oda içerisinde yürümeleri ve 10 dakika içerisinde olabildiği kadar çok kişiyle el sıkışıp karşılıklı olarak isimlerini söyleyerek kendilerini tanıtmaları istenir.</p>

-El sıkışma sırasında varsa müzik kullanılabilir.

Etkinliğin Adı	Üç Parmak
Konular	Tanışma ve kaynaşma
Grup Büyüklüğü	10-30 katılımcı
Süre	10 dk.
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri Aktivite öncesi merak edilen konular üzerine görüş paylaşımları
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	- Katılımcılar oturarak ya da ayakta durarak bir çember oluştururlar. -Tüm katılımcılar yüzük,orta ve işaret parmaklarını havaya kaldırırlar. -Yüzük parmağı katılımcının ismini, orta parmak en çok gitmek istediği ülkeyi, işaret parmağı da en sevdiği içeceği temsil eder. - Katılımcıların odanın içinde dolaşmaları ve karşılaştıkları kişilerle 3 parmaklarını birbirine değdirerek parmakların temsil ettiklerini birbirlerine söylemeleri istenir. -Amaç belirli bir süre içinde en çok kişiyle karşılaşmaktır. -Kolaylaştırıcı uygun gördüğü zaman etkinliği bitirebilir.
Çeşitlemeler	Parmak sayısı arttırılabilir, parmakların temsil ettiği şeyler yapılacak aktiviteye, işlenecek konunun içeriğine göre belirlenebilir: Sevdiği, sevmediği, merak ettiği şeyler gibi.

Etkinliğin Adı	Ping Pong
Konular	Tanışma ve kaynaşma
Grup Büyüklüğü	10-30 katılımcı
Süre	15-25 dk.
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	- Katılımcılar ayakta durarak bir çember oluştururlar. -Gönüllü bir ebe seçilir -Ebe ortaya geçerek çemberden bir kişiyi işaret eder ve kişiye “ping” ya da “pong” der. - İşaret ettiği kişiye “ping” derse işaret edilen kişi kendi solundaki

	<p>kişinin ismini 3 saniye içinde söylemelidir, “pong” derse sağındaki kişinin ismini söylemelidir. Yanlış söylerse ebe olarak ortaya geçer.</p> <p>-Ebe, uzun süre ortada kalınca ya da herkesin kendi yanındakinin ismini ezberlediğini düşünüp yer değiştirmelerini istediğinde “ping-pong” diye bağırır. “Ping –pong” dendiğinde herkes yer değiştirmek zorundadır.</p>
Çeşitlemeler	“Ping-Pong” yerine “soğan-sarımsak” da kullanılabilir
Etkinliğin Adı	Alfabetik Sıra
Konular	Tanışma ve kaynaşma
Grup Büyüklüğü	10-30 katılımcı
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri Aktivite öncesi ısınma
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Katılımcılar çemberde ayakta dururlar.</p> <p>-Katılımcılardan hiçbir şekilde konuşmadan isimlerine göre alfabetik sıraya girmeleri istenir.</p> <p>-Başlangıç-bitiş noktalarını kolaylaştırıcı belirler ya da tamamen katılımcılara bırakır.</p>

Etkinliğin Adı	İnsan Tombalası
Konular	Tanışma ve kaynaşma
Grup Büyüklüğü	10-30 katılımcı
Süre	30 dk.
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri Aktivite öncesi ısınma
Materyal	Katılımcı sayısı kadar “insan tombalası” çizelgesi
Hazırlık	İnsan tombalası çizelgesi çıktıları (EK 2)
Yönerge	<p>-Tüm katılımcılara daha önceden hazırlanmış insan tombalası çizelgesi dağıtılır.</p> <p>-Çizelge katılımcıların birbirleri hakkında öğrenmelerini istediğiniz şekilde hazırlanabilir.(ya da sorular bu şekilde verilebilir)</p> <p>-Daha sonra katılımcılara birbirleriyle konuşarak sorulan</p>

sorulardaki özelliğe sahip insanı bulmaya çalışmaları söylenir.

- Katılımcılardan kutunun altına buldukları kişinin adını yazmaları istenir.
- Çizelgede aynı insanın ismi iki defa bulunamayacaktır.
- Amaç katılımcıların mümkün olduğu kadar çok kişiyle konuşup ismini ve özelliklerini öğrenmesidir.
- Çizelgeyi ilk tamamlayan tombala yapar ve oyunu kazanır.
- Daha sonra bu kağıtlar odanın bir yerine asılabilir. Böylece tüm katılımcıları birbirleri hakkında bilgi sahibi olmuş olurlar.

Etkinliğin Adı	Top ve...
Konular	Tanışma ve kaynaşma
Grup Büyüklüğü	En fazla 20
Süre	10-20 dk.
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri Aktivite öncesi ısınma Katılımcıların birbirleriyle göz teması kurması
Materyal	Tenis topu büyüklüğünde bir top
Hazırlık	-
Yönerge	- Katılımcılar oturarak ya da ayakta durarak bir çember oluştururlar. 1. Aşama -Kolaylaştırıcı göz göze geldiği bir kişiye kendi adını söyleyerek topu atar. -Topu alan kişi de kendi adını söyleyerek topu göz göze geldiği başka bir kişiye atar. - Oyunda top atma/top tutma, ad söyleme ve göz göze bakmaktan başka bir eylem yapılmaz ve konuşulmaz. - Oyun giderek hızlanır II. Aşama -Katılımcılar göz göze gelip topu attıkları kişinin adını söylerler. -Oyunun bu aşaması da gittikçe hızlanır.

Etkinliğin Adı	Kim çıkarsa...
Konular	Tanışma ve kaynaşma
Grup Büyüklüğü	En az 20 kişi
Süre	5-10 dk.

Amaçlar	Katılımcıların birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri İletişim kurmaları
Materyal	Katılımcıların tamamına yetecek kadar isimlik veya yaka kartı poşet ya da bez torba
Hazırlık	-
Yönerge	- Katılımcılardan isimliklere veya yaka kartlarına isimleri yazmaları istenir. -Ardından katılımcılar dolaştırılan torbanın içine isimlerini atarlar. -Daha sonra herkes torbadan bir isimlik/yaka kartı alır ve tüm katılımcılar aynı anda kartın üzerinde ismi yazılı kişiyi bulmaya çalışır. -Bu birkaç kez tekrarlanabilir.

Etkinliğin Adı	Hayat Kutusu
Konular	Tanışma ve kaynaşma
Grup Büyüklüğü	En az 20 kişi
Süre	5-10 dk.
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerini daha yakından tanımaları
Materyal	Katılımcı sayısı kadar “hayat kutusu” formu
Hazırlık	Hayat kutusu formu çıktıları (EK 3)
Yönerge	- Katılımcılardan kendilerine daha önceden tanımadıkları bir eş olarak ikili gruplar oluşturmaları istenir. - Ardından hayat kutusu formu dağıtılarak eşlerine sormadan, sorulan soruları 10 dk. içinde tahmin ederek cevaplamaları istenir. - Daha sonra kendi verdikleri cevapları eşleri ile paylaşırlar. - Katılımcılar eşleriyle birbirlerini ne kadar tanıyabildiklerini görürken, birbirleri hakkında bilmedikleri şeyleri öğrenme fırsatı bulurlar.

Etkinliğin Adı	İsim-Resim
Konular	Tanışma ve kaynaşma
Grup Büyüklüğü	En az 10 kişi
Süre	Katılımcı sayısına bağlı olarak 10-30 dk.
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerini daha yakından tanımaları
Materyal	Renkli ya da beyaz kağıtlar kartonlar (10 cm.*10cm büyüklüğünde kesilmiş) boya kalemleri,
Hazırlık	-
Yönerge	- Katılımcılar çemberde otururlar. -Kolaylaştırıcı, katılımcılardan birer kağıt ve istedikleri renklerde

boya kalemi almalarını ister

-Tüm katılımcılar kağıtlarını aldıktan sonra, kolaylaştırıcı her katılımcıdan kağıdın üzerine isimlerini yazmalarını ve kendilerini anlatan/sevdikleri bir obje çizmelerini ister

-Tüm katılımcılar isimlerini ve resimlerini tamamladıktan sonra herkes sırayla kendini tanıtır ve çizdiği şekli neden çizmeyi tercih ettiğini anlatır.

Etkinliğin Adı	Sen hiç...
Konular	Kaynaşma -Isınma
Grup Büyüklüğü	10-15 kişi
Süre	En az 5 dakika
Amaçlar	Katılımcıların birbirlerini tanımaları Hareketlenmeleri, canlanmaları
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	- Katılımcılar oturarak bir çember oluştururlar. -Bir katılımcı ortada ayakta kalır. -Ortada duran kişi “Sen hiç...” diye başlayan ve daha önce kendi yaptığı/deneyimlediği bir şeyi söyler. (Örneğin sen hiç ağaçtan düştün mü?) -Aynı deneyimi yaşayan katılımcılar yerlerinden kalkarlar ve hızlıca yer değiştirirler. -Ortadaki kişi de boş bir sandalyeye oturmaya çalışır. -Sandalye bulamayan kişi ortada kalır ve “Sen hiç...” diye başlayan başka bir cümle kurar. -Kolaylaştırıcı uygun gördüğü zaman etkinliği bitirebilir. NOT: Sandalyeli oyunlar çocukların birbirinin canını acıtma riski taşıdığı için kolaylaştırıcının fazladan dikkat göstermesi ve gerekli uyarıları yapması gereklidir.

Etkinliğin Adı	Palmiye, Fil, Zürafa
Konular	Kaynaşma -Isınma
Grup Büyüklüğü	10-30 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Katılımcıların hareketlenmeleri Grubun birlikte hızlı hareket etmesi

Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>- Katılımcılar oturarak ya da ayakta durarak bir çember oluştururlar.</p> <p>- Bir katılımcı ortada kalır.</p> <p>- Ortada kalan kişi rastgele çemberden bir kişiyi işaret eder. Ve “Palmiye” der, işaret edilen kişinin palmiye olması gerekmektedir. (Palmiye olan kişi kollarını havaya kaldırır)</p> <p>Palmiyenin sağ ve solundaki kişiler de Hindistan cevizi olup palmiyenin kollarının altına kafalarını yerleştirirler.</p> <p>Bu üçlünün en yavaş kişisi ortaya gelerek başka bir kişiyi işaret ederek “palmiye” der. Katılımcılar bunu yapmakta hızlandıklarında iki unsur daha eklenir.</p> <p>- Fil ve Zürafa; bu defa ortadaki kişi fil, zürafa ya da palmiyeden birini seçer.</p> <p>Fil; iki koluyla hortumu oluşturur. Sağ ve sol yandakiler ise filin kulaklarını.</p> <p>Zürafa; iki eliyle kafasının üzerinde zürafa kafasını yapar. Sağ ve sol yandakiler ise yere çömelerek zürafanın ayaklarını oluştururlar.</p> <p>- Oyun olabildiğince hızlı devam eder.</p>

Etkinliğin Adı	Uzay Gemisi
Konular	Kaynaşma
Grup Büyüklüğü	10-30 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Katılımcıların hareketlenmeleri Dikkatlerini toplamaları
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Kolaylaştırıcı, katılımcılara bir uzay gemilerinin olduğunu ve hepsinin uzaya yapılacak yolculuğa davetli olduklarını açıklar.</p> <p>- Uzay gemisi küçük olduğundan sadece kaptanın izin vereceği sınırlı sayıda eşyanın yanlarına alabilecekleri söyler.</p> <p>-Ardından katılımcılardan sırayla yanlarına almak istedikleri eşyayı söylemeleri istenir.</p> <p>-Kaptan rolünü kolaylaştırıcı oynar.</p> <p>-Kaptan her katılımcıya söylediği eşyayı yanına alıp</p>

alamayacağını belirtir.

-Gemiye alınacak eşyalar eşyayı almak isteyen kişinin isminin ilk harfiyle başlamalıdır. Katılımcılar bunu bilmedikleri için tesadüfen gemiye kabul edilen eşya ile bunu isteyen katılımcılar arasındaki ilgiyi bulmaya çalışarak kendisine geçerli eşya bulmaya çalışır.

- Oyun, tüm katılımcılar oyunun kuralını çözüp kendine eşya bulana kadar çalışmanın çeşitli bölümlerinde 10-15 dakika uzunlukta oynanabilir.

-Oyun, özellikle kuralı çözen katılımcıların diğerlerine söylemeyerek fazladan götürecekleri eşyaları abartmaya başladıklarında daha eğlenceli bir hal alabilir.

NOT: Etkinlik çalışmalarının ilk gününden sonuna kadar aralarda oynanabilir.

Etkinliğin Adı	Parmak yakalama
Konular	Kaynaşma
Grup Büyüklüğü	10-30 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Katılımcıların dikkatinin toplanması Grup dinamiğinin pekiştirilemsi
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	- Katılımcılar ayakta durarak bir çember oluştururlar. - Sağ ellerini işaret parmakları dik olarak havada tutarlar. Sol eller ise açık bir şekilde yanlarındaki katılımcının işaret parmağının üstüne gelecek şekilde havada tutulur -Kolaylaştırıcı 3'e kadar sayar ve - Tüm katılımcılar sağ ellerini yanlarındaki katılımcıya yakalatmadan indirirken, sol elleri ile diğer yanlarındaki katılımcının parmağını yakalamaya çalışırlar. - Sağ parmağı yakalanan katılımcılar (kendileri yanlarındaki parmağı yakalamış olsalar bile) oyundan çıkarlar. -Oyun 3 kişi kalıncaya kadar devam eder.

Etkinliğin Adı	At Yarışı
Konular	Kaynaşma –Isınma
Grup Büyüklüğü	10-30 kişi
Süre	5-10 dk.
Amaçlar	Katılımcıların dikkatinin toplanması Grup dinamiğinin pekiştirilmesi
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Katılımcılar birbirlerine yakın şekilde çemberde ayakta dururlar.</p> <p>-Kolaylaştırıcı at yarışının hareketlerini anlatır;</p> <p>1- Dizlere vurmak</p> <p>2- Solundaki/sağındaki kişinin dizlerine vurmak</p> <p>3- Zıplamak!</p> <p>4- Zıpla ve Suyun üstünden atla!</p> <p>5- Solda/Sağda Kız/Erkek var</p> <p>6- Solda/Sağda fotoğrafçı var</p> <p>7- Fotofiniş</p> <p>-Ardından kolaylaştırıcı yarışı başlatır;</p> <p>1- At yarışındayız ve başlangıç çizgisine doğru ilerliyoruz.</p> <p>2- Başlangıç çizgisi tam önümüzde.</p> <p>3- Basla! (Dizlere vurarak). Atlar koşmaya başlıyor.</p> <p>4-Atlar sola/sağa dönüyor (solundaki/sağındaki kişinin dizlerine vurarak).</p> <p>5-Önümüze bir engel çıktı. Zıpla!</p> <p>6-Önümüze bir engel ve su birikintisi çıktı. Zıpla ve Suyun üstünden atla.</p> <p>7- Sağda/Solda bir Kız/Erkek var (herkes sağına/soluna dönerek el sallar).</p> <p>8-Sağda/Solda bir fotoğrafçı var (herkes sağına/soluna dönerek gülümseyerek poz verir).</p> <p>9- Yarışın son saniyeleri... İşte fotofiniş! (herkes komik bir biçimde durur ve gülümser)</p>

Etkinliğin Adı	Flamingolar ve Penguenler
Konular	Kaynaşma – Isınma
Grup Büyüklüğü	10-30 kişi
Süre	10-15 dk.

Amaçlar	Isınma Hareket etme
Materyal	-
Hazırlık	(etkinlik sınırları belli bir açık alanda oynanabilir)
Yönerge	<p>-Katılımcılardan gönüllü bir ebe seçilir</p> <p>-Gönüllü ebe “flamingo” olur ve “penguen” olan diğer katılımcıları yakalaması istenir.</p> <p>-Katılımcılara flamingo ve penguenin nasıl hareket ettiği anlatılır. Flamingo; çabuk hareket edemez ama zarif, yavaş ve büyük adımlar atar. Her hareketinde kanatlarını (yani kollarını) aşağıya-yukarı hareket ettirir.</p> <p>Penguenler; çabuk hareket ederler ama küçük adımlar atarlar. Adıma atarken kuyruklarını sallarlar. (Bunun için ellerini arkalarında kavuşturarak sallarlar).</p> <p>-Eğer bir penguen yakalanırsa o artık bir flamingodur. O da diğer penguenleri yakalamaya çalışır.</p> <p>-Bir penguen kalana kadar flamingolar penguenleri yakalar.</p> <p>-Bir penguen kaldıktan sonra bu defa oyun tersine döner ve penguen flamingoları yakalayıp penguene dönüştürmeye çalışır.</p> <p>-Tüm flamingolar penguene dönüştüğü zaman oyun sona erer.</p> <p>NOT: Süreye göre etkinlik tüm penguenlerin flamingo olduğu aşamada da sona erdirilebilir.</p>

2. Grup Dinamiği;

a) *Kolaylaştırıcının işini nasıl kolaylaştırır?*

Grup dinamiği etkinlikleri birlikte çalışılan çocukların eşitlik, yardımlaşma, sorumluluk güven gibi değerler üzerine düşünmesini sağlar ve birlikte çalışma ve işbirliği becerilerini güçlendirir.

Bu sayede yürütülen çalışmalar sırasında, grup içinde etkileşim sağlanmasının önünü açar. Aynı zaman da katılımcıların etkinliklerden üstlendikleri rolleri ve yaklaşımlarını gözlemleyen kolaylaştırıcı, çocukların kişisel özellikleri ile bilgi ve becerileri konusunda daha fazla bilgi ve fikir sahibi olabilir. Grup dinamiği etkinliği sırasında kimlerin liderlik görevi üstlendiği, kimlerin daha gözlemci olmayı tercih ettiği gibi bilgiler kolaylaştırıcının çocukların ihtiyaçlarına odaklanmasını sağlayacağı gibi çalışma boyunca çocuklara uygun sorumluluk paylaşımının da bulunabilmesinin önünü açar.

Özellikle grup dinamiği etkinlikleri sonrası etkinliğin üzerine konuşmak katılımcıların yaşadıkları bu deneyimden daha fazla çıkarım yapmalarına ve bu sayede öğrenmenin daha güçlü biçimde gerçekleşmesine zemin oluşturur.

Aşağıdaki gibi sorular sorarak çocukları yaşadıkları deneyim üzerine düşündürmek mümkün olabilir.

-Neler oldu? Neler hissediyorsunuz?

-Ekip ile birlikte hareket etmek nasıldı? Zorluklar var mıydı? Varsa neler?

-Günlük hayatta ekip halinde gerçekleştirdiğiniz deneyimler oluyor mu? Bunlar neler?

Bu bölümde yer alan etkinliklerden bazıları katılımcılar arası iletişimi desteklemek amacıyla, bazıları da katılımcıları küçük gruplara ayırmak gerektiğinde kullanılabilir. Bu etkinliklerin hem katılımcılar arasında, hem de katılımcılarla sizin aranızda olumlu iletişim sağlamak konusunda destek olmasını ümit ediyoruz.

Unutmayın; En keyifli etkinlik her zaman için en iyi işleyecek etkinlik olmayabilir. Bu nedenle etkinliğe seçerken ve etkinliğe başlamadan önce **Amman Dikkat!!!** notlarına göz atmakta yarar var.

Bu bölümdeki etkinlikler, katılımcısı ya da eğiticisi olunan eğitimlerdeki deneyimlerden derlenmiştir. Etkinliklerin tasarım sürecinde katkısı olan, ismini bilmediğimiz tüm eğitimcilere teşekkür ederiz.

b) Etkinlik Önerileri

Etkinliğin Adı	Kör Tren
Konular	Grup Dinamiği
Grup Büyüklüğü	8-15 kişi
Süre	15 dk.
Amaçlar	Katılımcılar arasında grup dinamiğinin sağlanması
Materyal	Katılımcıların gözlerini bağlamak için bez
Hazırlık	Katılımcıların güvenle dolabilecekleri ama engeller olan bir alan.
Yönerge	<p>-Katılımcılar arka arkaya birbirlerinin omuzlarından tutarak sıralanırlar.</p> <p>-Sıranın en arkasındaki kişi grup lideri olur.</p> <p>-En arkadaki dışında tüm katılımcıların gözleri bağlanır ya da gözlerini kapamaları istenir.</p> <p>-En arkadaki kişi sadece eliyle (hiç konuşmadan) grubu yönlendirmeye çalışır. Örneğin; grubun sağa dönmesi için önündeki katılımcının sağ omzunu vurur. Ve bu şekilde mesaj grubun en önündeki kişiye kadar iletilir. Ve grup sağa döner.</p> <p>-Eğer grubun en önündeki kişi bir yere çarparsa en arkadaki en önüne gelir.</p> <p>NOT: Bu etkinlik için mekanın fiziki koşullarının etkinliğe uygunluğu kontrol edilmelidir.</p>

Etkinliğin Adı	Köpek Balığı
Konular	Grup Dinamiği
Grup Büyüklüğü	10-20
Süre	10 dk. ve üstü
Amaçlar	Katılımcılar arasında grup dinamiğinin sağlanması
Materyal	A4 boyutunda kağıtlar
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Katılımcılardan grup halinde bir adadan diğer adaya gitmeleri istenir.</p> <p>-Fakat bu adaların arasındaki denizde büyük köpek balıkları olduğu hatırlatılır.</p>

-İki ada arasına belli aralıklarla A4 kağıtlar yerleştirilir ve sadece bu kağıtlara basarlarsa köpek balıklarından korunarak karşıya geçebilecekleri söylenir.

-Katılımcılardan biri bir kere bir kağıda basmışsa, o kağıdın üzerinde her zaman bir ayak bulunmalıdır.

-Eğer daha önceden basılmış bir kağıdın üzerinde bir ayak yoksa kolaylaştırıcı kağıdı yerden alır.

-Katılımcılardan biri kağıtsız bir yere basarsa ya da katılımcılar biri ya da birileri birbirinin elini bırakırsa tüm grup baştan başlar.

Etkinliğin Adı	Elektrikli Tel
Konular	Grup Dinamiği
Grup Büyüklüğü	10-15
Süre	10 dk. ve üstü
Amaçlar	Takım olarak engelleri aşmak Yardımlaşma ve koordineli çalışma
Materyal	İp, ipin bağlanabileceği nesnelere (Sıra ya da sandalyeler kullanılabilir.)
Hazırlık	İp katılımcıların geçebileceği aralar (3-4 farklı geçiş yeri) ayarlanarak gerilir.
Yönerge	-Sandalyeler arasına gerilmiş ip elektrik akımı geçen bir teli temsil eder. İpe dokunmak yasaktır. -İpin bir tarafına toplanan grubun amacı kimse elektriğe çarpılmadan, tüm grubun karşıya geçmesidir. - Her boşluktan grup büyüklüğüne göre belli sayıda kişi geçebilir. - Bir katılımcı ipe değdiğinde tüm grup baştan başlar.
Çeşitlemeler	Bazı çocukların elleri, ayakları, gözleri, kulakları bağlanarak grup çalışması zorlaştırılabilir.

Etkinliğin Adı	İnsan Makinesi
Konular	Grup Dinamiği
Grup Büyüklüğü	20-30
Süre	30 dk.
Amaçlar	Grup Dinamiği Tartışma
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Grup, büyüklüğüne göre 4-6 kişilik takımlara ayrılır.</p> <p>-Her takımdan kendi bedenlerini kullanarak bir makineyi, eşyayı oluşturması istenir.</p> <p>-Her takımdan istenen kendi aralarında tartışarak bir eşyaya/makineye/alet karar vermeleri ve kendi bedenlerini kullanarak diğer takımlara sunacak şekilde hazırlanmalarıdır.</p> <p>-Takımdaki her kişinin makinenin bir parçası olarak yer alması çok önemlidir.</p> <p>-Takımların çalışması karar vermesi ve hazırlanmaları için 15 dk. verilir.</p> <p>-Ardından tüm takımlar sırayla kendi makinelerini sunarlar ve diğer katılımcılardan makineyi tahmin etmeleri istenir.</p>
Çeşitlemeler	Etkinliğin daha hızlı ilerlemesi için takımlar belirlendikten sonra kura ile alet/eşya/makine isimleri seçtirilebilir.

Etkinliğin Adı	Bağlı kollarla ayağa kalk
Konular	Grup Dinamiği
Grup Büyüklüğü	10-15 kişi
Süre	5-10 dk.
Amaçlar	Grup Dinamiği
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	- Katılımcılar iki gruba ayrılır ve yere sırt sırta oturmaları istenir.

- Sırt sırta oturan gruplar da kendi aralarında sağ ve sol yanındaki kişilerle kol kola girerler.
- Amaç tüm katılımcıların birbirilerinden destek alarak ve kollarını ve ellerini kullanmadan hep birlikte ayağa kalkmasıdır.
- Tüm grup bunu yapana kadar uygulama devam eder.

Etkinliğin Adı	İnsan Düğümü
Konular	Grup Dinamiği
Grup Büyüklüğü	10-20 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Grubun birlikte problem çözme becerisini geliştirilmesi
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<ul style="list-style-type: none">- Katılımcılar ayakta omuzları birbirine değecek şekilde çember oluştururlar.- Katılımcıların ellerini öne doğru uzatmaları ve gözlerini kapatmaları istenir.- Katılımcılar gözleri kapalı olarak çemberin merkezine doğru yavaşça ilerlerler. Başka iki kişinin ellerini tutuncaya kadar gözlerini açmamaları istenir.- Herkes (farklı) birileriyle elele tutuşunca gözler açılır.- Böylece grup insan düğümü oluşturmuş olur.- Katılımcılardan ellerini hiç bırakmadan tekrar çember haline dönmeleri istenir.-Genellikle çözülmesi biraz imkansız görünse de grubun birlikte problem çözme becerisi açısından oldukça etkilidir.
Çeşitlemeler	Çözümü zorlaştırmak için katılımcıların düğümü hiç konuşmadan çözmeleri de istenebilir.

Etkinliğin Adı	En küçük Gazete
Konular	Grup Dinamiği
Grup Büyüklüğü	15-30 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Katılımcıların dikkatinin toplanması Farklı bakış açıları geliştirmeleri İletişim farklılıklarına dikkat çekmek
Materyal	Grup sayısı kadar gazete sayfası. (Sayfa büyüklüğü gruptaki kişi sayısına göre belirlenmelidir.
Hazırlık	-
Yönerge	<p>- Katılımcılar 4 -7 kişilik küçük gruplara ayrılır.</p> <p>-Her gruba bir gazete sayfası verilir</p> <p>- Gazete sayfası her grubun ortasına yere konur ve kurallar net ve kısa cümlelerle katılımcılara açıklanır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bütün grup üyeleri birbiriyle temas etmeli, - Bütün grup üyeleri gazete ile temas etmeli, - Bütün grup üyelerinin en az bir ayağı havada olmalı, - Bu üçünü en küçük gazete ile yapabilen kazanır...(ipucu vermemek için “gazete parçası” dememeye özen göstermek gerekir.) <p>- Kolaylaştırıcı(lar) birbirlerine dokunup yerdeki gazeteye de basarak örnek verebilirler. Açıklama yapıldıktan sonra sorulan sorulara kurallar aynı şekilde tekrar edilerek cevap verilir.</p> <p>NOT: Oyunda önemli olan nokta, kurallar söylendikten sonra katılımcıların kuralları ne şekilde algıladıklarının gözlenmesidir. Genellikle, katılımcılar kuralları düşünmek yerine, oyunu örnekte verilen şekilde oynamayı tercih ederler. Gazetenin yerde durmasının zorunlu olduğunu belirten ya da gazeteye sadece ayakla dokunulabileceğini belirten bir kural olmamasına rağmen gruplar genellikle bu yola yönelmektedirler. Oyunun sonunda katılımcıların bunları görebilmeleri için kolaylaştırıcı(lar) “çok daha küçük bir parçayla üstelik iki ayakları havada” yapabileceklerini iddia ederler ve birbirlerine sarılarak, gazeteden küçük bir parça koparıp ellerinde tutarak</p>

zıplarlar. Böylece kurallar dahilinde çok daha küçük bir parçayla da istenilene ulaşılabileceği gösterilmiş olur.

Etkinliğin Adı	İşbirliği ile öğrenme Gruplarında Roller
Konular	Grup Dinamiği&işbirliği ile öğrenme
Grup Büyüklüğü	10-20 kişi
Süre	10 dk. ve üstü
Amaçlar	İş birliği ile öğrenme gruplarındaki rollerin amacı tek tek her öğrencinin grubun başarıya ulaşmasına katkısını açık ve net bir biçimde belirlemek ve ortak çalışmaya katılan, üretken bir grup üyesinin sahip olması gereken beceri ve tutumlara zaman içinde sahip olmasını sağlamaktır. Bu roller öğrencilere, tek başlarına da değer taşıyan ortak çalışma becerileri öğretir.
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Aşağıdaki roller çocuklara tanıtılır:</p> <p>Soru Soran; yapılacak işi gruba sunar. Çalışma sırasında sürekli sorular sorarak grubun alternatifleri düşünmesini ve üretken olmasını sağlar.</p> <p>Cesaretlendiren; diğer çocukları cevap vermeye teşvik eder; güzel fikirleri tebrik eder ve yeni fikirler üretmelerini destekler.</p> <p>Kontrol eden; herkesin yapılacak işi anlamasını ve buna odaklanmasını sağlar. Grup içinde sorumluluklarını yerine getirmeyenleri uyarır.</p> <p>Sözcü; küçük grubun bulgularını sınıfın tamamıyla paylaşır.</p> <p>Zaman tutan; görev için ayrılmış zamanı takip eder işin zamanında bitmesini sağlar. Bunun için her grup üyesini kendi zaman sınırına uymasına konusunda uyarır.</p> <p>-Teker teker bütün roller açıklanır. Gerekirse rolü nasıl yerine getireceklerini çocuklara gösterilir.</p> <p>-4-5 kişilik küçük gruplara ayrılır.</p> <p>- Çocuklara gruba verilen görevi yerine getirirken, rollerle kendilerine verilen sorumlulukları da yerine getirecekleri</p>

hatırlatılır.

- Çocuklar bütün rolleri anladıktan sonra, sözcü rolü hariç diğer roller dağıtılır.

- Çocuklardan, üstlenmiş oldukları rolü nasıl uygulayacaklarını anlatmalarını istenir ve gerekirse düzeltmeler yapılır, netleşmesi sağlanır

- Sözcü rolünün sunuş aşamasında belli olacağı ve herkesin bu rolün kendisine düşmesi ihtimalini göz önünde bulundurarak dikkatle dinlemesi gerektiğini açıklanır.

- Roller kura ile ya da gönüllülük esasına göre dağıtılabılır.

NOT: Kolaylaştırıcının, çocuklara her grup çalışmasında farklı bir rol vermeye özen göstermesi, rol almayan çocukları teşvik etmesi önemlidir. Kolaylaştırıcı gerekli görürse farklı roller de ekleyebilir.

Çeşitlemeler	Bu etkinlik küçük grup çalışması gerektiren tüm etkinliklerde uygulanabilir.
Kaynak	Eleştirel Düşünme, Düşünen Sınıf için Öğretme ve Öğrenme Yöntemleri

Etkinliğin Adı	Hayvanlar Alemi
Konular	Küçük Gruplara Ayrılma
Grup Büyüklüğü	10-30 kişi
Süre	5 dk.
Amaçlar	Hareketlenerek ve eğlenerek küçük gruplara ayrılma
Materyal	Katılımcı sayısı kadar küçük kağıt, kura çekilebilecek bir torba
Hazırlık	Kağıtlara kaç küçük grup oluşturulmak isteniyorsa o sayıda hayvan ismi yazılır. Örneğin 20 kişilik bir grubu 5 küçük gruba bölmek için, 5 farklı hayvan ismi(kedi, köpek, tavşan, maymun, at vb.), gruplarda olacak kişi sayısı kadar, yani dörder kez yazılır.
Yönerge	-Tüm katılımcılardan torbanın içinden bir kağıt çekmesi ve kağıdı kimseye göstermemesi istenir. - Herkes çektikten sonra, katılımcıların çektikleri kağıtta yazan

hayvanın taklidini yaparak kendisiyle aynı hayvanı taklit eden kişileri bulması istenir.
-Tüm katılımcılar grubunu bulduğunda etkinlik sona erer.

Etkinliğin Adı	Atom
Konular	Küçük Gruplara Ayrılma
Grup Büyüklüğü	15-20 kişi
Süre	10 dk.
Amaçlar	Katılımcıların dikkatinin toplanması Küçük gruplara ayırma
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Katılımcılar rahat hareket edebilecekleri bir alanda ayakta dururlar. Kolaylaştırıcı aşağıdaki açıklamaları yapar:</p> <p>-Atomlar boşlukta serbestçe hareket ederler. Hareketlerinin hızını belirleyen tek faktör ortamın sıcaklığıdır. Sıcaklık yükseldikçe atomların hareket etme hızı artar, sıcaklık düştükçe hızları düşer. Ayrıca uygun ortam sağlandığında atomların başka atomlarla birleşerek moleküller oluşturma eğilimindedir.</p> <p>- Kolaylaştırıcı bu bilimsel açıklamaları yaptıktan sonra katılımcılara oyunun kuralları anlatır.</p> <p>- Katılımcıların odada aynen bir atom gibi serbestçe hareket etmeleri istenir.</p> <p>- Hareketlerinin hızını ise kolaylaştırıcının bildireceği sıcaklık belirler.</p> <p>- Kolaylaştırıcı, sıcaklığı yükselttiğinde katılımcılardan hızlı hareket etmeleri, düşürdükçe yavaş hareket etmeleri ister.</p> <p>Örneğin 50 derecede yürüyen katılımcıların, sıcaklık 150 dereceye çıktığında koşmaları gerekir.</p> <p>-Ayrıca kolaylaştırıcı katılımcılardan molekül oluşturmalarını istediğinde kaç atomlu bir molekül oluşturmalarını istediğini de belirtir.</p>

	<p>- Molekül oluşturma yönergesi alan atomlar en yakınlarındaki atomlarla birleşerek istenilen atom sayısında moleküller oluştururlar.</p> <p>- Kolaylaştırıcı birkaç defa farklı sayıda molekülleri oluşturduktan sonra, son olarak istediği küçük grup sayısına göre çocukları bir araya getirir ve oyunu bitirir.</p>
Çeşitlemeler	Bu etkinlik hem katılımcıları küçük gruplara ayırmak için hem de katılımcıların hareketlenmesi için kullanılabilir.

Etkinliğin Adı	Ayna
Konular	İletişim
Grup Büyüklüğü	10-20 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Öğrencilerin birbirleri ile harekete dayalı iletişim kurmalarına fırsat vermek
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>- Katılımcılar ikili gruplar oluştururlar</p> <p>- Her iki ellerinin avuçlarını birbirlerine yaklaştırırlar ama değdirmezler</p> <p>-Kolaylaştırıcı, katılımcılardan ellerini yavaşça hareket ettirerek (aynı aynada olduğu gibi) birbirlerinin hareketlerinin aynısını yapmalarını ister.</p>
Çeşitlemeler	Bu etkinlik iletişim amaçlı ellerle ve yavaş yapılabileceği gibi müzik eşliğinde daha hızlı tempoyla da uygulanabilir.

Etkinliğin Adı	Seni dinliyorum
Konular	İletişim
Grup Büyüklüğü	6-12 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	İletişim, güven, işbirliği
Materyal	Sabit durabilecek çeşitli materyaller

Hazırlık	Oyun alanına çeşitli materyaller-engeller yerleştirilir Başlangıç ve bitiş çizgileri belirlenir
Yönerge	- Katılımcılar ikili gruplar oluştururlar. -İkili gruplarda eşlerden birinin gözleri bağlanır. Ve başlangıç çizgisinde durur. - Diğer eş ise bitiş çizgisine geçer. -Bitiş çizgisindeki eş yönergelerle kendi eşinin yanına doğru alandaki engellere ve materyallere çarpmadan gelmesini sağlar. -Eğer gözleri bağlı eş bir engele çarparsa bir adım geri gider ve yeniden yönerge alır. -Daha sonra eşler yer değiştirir. Bu defa yönerge veren eşin gözleri bağlanır. Ve tüm katılımcıların iki durumu da deneyimlemesi sağlanır.

3. Değerlendirme;

a) *Kolaylaştırıcının işini nasıl kolaylaştırır?*

Çocuklarla yürütülen çalışmaların hedefine ulaşip ulaşmadığının gözden geçirilmesi, çalışma öncesi katılımcılardan/çocuklardan gelen beklentilere cevap verilip verilmediğinin değerlendirilmesi hem etkinliğin verimini arttırmak hem de daha sonraki çalışmalar için neyi yapıp neyi yapmamız gerektiğini göstermesi açısından çok önemlidir.

Bu nedenle Amman Dikkat notlarında da vurguladığımız gibi çalışmanın öncesinde çalışmanın hedeflerini **somut, ölçülebilir, gerçekçi ve belli bir zaman dilimini kapsayan bir şekilde** tanımlamak gereklidir.

Çalışmanın/etkinliğin ardından ise farklı yöntemler kullanarak değerlendirme yaparak bu hedeflere ulaşip ulaşmadığımızı, çocukların/katılımcıların beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığını öğrenmemiz hem yürüttüğümüz çalışmanın etkisini görmek için hem de sonraki çalışmalar için yol göstermesi açısından vazgeçilmezdir.

Bunun için, çocukların çalışmayla ilgili görüşlerini paylaşmalarını sağlayacak farklı etkinlikler aşağıda paylaşılmıştır.

Her çocuk farklıdır ve özeldir ve her çocuk kendisini kendine özgü bir biçimde ifade eder bu nedenle değerlendirmede sözel, görsel ve yazılı değerlendirmelerin bir arada kullanması tüm çocukların değerlendirmeye katkı sağlayabilmesi için önem taşır.

Bu bölümdeki etkinlikler, katılımcısı ya da eğiticiyi olunan eğitimlerdeki deneyimlerden derlenmiştir. Etkinliklerin tasarım sürecinde katkısı olan, ismini bilmediğimiz tüm eğitimcilere teşekkür ederiz.

b) *Etkinlik Önerileri*

Etkinliğin Adı	Hedef Tahtaları
Konular	Değerlendirme
Grup Büyüklüğü	10-20 katılımcı
Süre	20-30 dk.
Amaçlar	Değerlendirme, katılımcıların fikrini öğrenme
Materyal	Karton, kalem, boya kalemi, raptiye, yapışkan
Hazırlık	Değerlendirilmesi istenilen tüm etkinlikler için kartonlara hedef tahtaları çizilir.
Yönerge	<p>-Katılımcılar bireysel olarak hedef tahtası üzerine x işaretleri koyarlar.</p> <p>-Hedef tahtasının ortasına doğru konan çarpılar kişinin o etkinlikten memnun kaldığını dışarılara doğru konanlar çok fazla memnun kalmadığını/tatmin olmadığını gösterir.</p> <p>-Bu uygulama sırasında kolaylaştırıcının katılımcıları yalnız bırakması önerilir.</p>

Etkinliğin Adı	Köşe Kapmaca
Konular	Değerlendirme
Grup Büyüklüğü	En fazla 20-25 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Değerlendirme, katılımcıların fikrini öğrenme
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Katılımcılar odanın tam orta noktasında ayakta durular.</p> <p>-Kolaylaştırıcı katılımcılara değerlendirilmesini istediği soruyu sorar (Örneğin; bu etkinlik hoşunuza gitti mi?)</p> <p>-Katılımcılar odanın değişik yerlerine dağılırlar.</p> <p>-Odanın ortasında ve dik durmak etkinliğin olumlu geçtiği/katılımcının bu etkinlikten memnun olduğu anlamını, kenarlarda ve daha eğilmiş durmak ise katılımcı için bu etkinliğin olumsuz geçtiği/katılımcının etkinlikten hoşlanmadığı anlamını taşır.</p> <p>-Katılımcılar, farklı yerlerde duran katılımcılara neden o noktalarda durduklarına dair fikirlerini sorarlar.</p>
Çeşitlemeler	Bu değerlendirme etkinlik esnasında da katılımcıların durumlarını öğrenmek için hızlıca uygulanabilir.

Etkinliğin Adı	Hava Durumu
Konular	Değerlendirme
Grup Büyüklüğü	10-15 kişi
Süre	5-10 dk.
Amaçlar	Katılımcıların ruh halini öğrenmek
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	-Hava durumu daha çok güne baslarken kullanmaya uygun bir etkinliktir. -Böylelikle katılımcılar diğerleriyle o gün içinde buldukları ruh halini paylaşabilirler. -Her bir katılımcı diğerlerine hava durumu terimlerini kullanarak ruh halini anlatır.
Çeşitlemeler	Bu değerlendirme etkinlik esnasında da katılımcıların durumlarını öğrenmek için hızlıca uygulanabilir.

Etkinliğin Adı	Grafik/Skala																																												
Konular	Değerlendirme																																												
Grup Büyüklüğü	15-30																																												
Süre	5-10 dk.																																												
Amaçlar	Katılımcıların farklı oturumlar hakkında değerlendirmelerini almak																																												
Materyal	Büyük pano kağıdı, tahta kalemleri																																												
Hazırlık	Değerlendirilmesi istenilen tüm etkinlikler büyük pano kağıdına yazılır. Ve 1'den 10'a kadar rakamlar yazılır.																																												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> <th>5</th> <th>6</th> <th>7</th> <th>8</th> <th>9</th> <th>10</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Oturum1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Oturum2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Oturum3</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Oturum1											Oturum2											Oturum3										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																																			
Oturum1																																													
Oturum2																																													
Oturum3																																													
Yönerge	-Pano kağıdı duvara asılır ve katılımcılardan her bir oturum/etkinlik için 1'den 10'a kadar puanlar vermeleri istenir. -1 olumsuz 10 olumluyu temsil eder. -İstenirse en sağa bir de notlar kolonu eklenebilir. - Bu uygulama sırasında kolaylaştırıcının katılımcıları yalnız bırakması önerilir.																																												

Etkinliğin Adı	Oyun Parkı
Konular	Değerlendirme
Grup Büyüklüğü	Küçük Grup 4-8 kişi
Süre	10-15 dk.
Amaçlar	Katılımcıların etkinlikte kendilerini nasıl hissettiklerini paylaşmaları
Materyal	Oyun Parkı görselinin katılımcı sayısı kadar çıktısı (EK 4) Boya kalemleri
Hazırlık	-
Yönerge	-Kolaylaştırıcı, tüm katılımcılara Oyun Parkı Görselinden birer kopya dağıtır. -Ardından katılımcılardan bu görselde yer alan ve kendilerine yakın buldukları bir kişiyi seçip boyamalarını ister. -Katılımcılar neden o kişiyi boyadıklarını da düşünmelidirler. -Katılımcılara bunun için 5 dk. verilir. Ardından herkes sırayla, kimi ve neden boyadığını katıldığı etkinlik üzerinden anlatır.

Etkinliğin Adı	Hızlı Tur
Konular	Değerlendirme
Grup Büyüklüğü	15-20 kişi
Süre	15-20 dk.
Amaçlar	Belli bir konudaki bilgi, sonuç vb. düşüncelerini gözden geçirmek
Materyal	
Hazırlık	-
Yönerge	-Kolaylaştırıcı önce üzerine düşünülecek konu ve soruyu söyler. (Örneğin: Bugün neler öğrendiğinizi düşünüyorsunuz?) Ve katılımcılara düşünmeleri için birkaç dakika zaman verir. -Ardından hızlı tur başlar, sırayla herkes düşüncesini söyler. -Ancak daha önceden söylenen bir şey tekrar edilemez. -O an aklına bir şey gelmeyen öğrenciler pas/geçiniz diyebilir. -Kolaylaştırıcı 2-3 kez hızlı turu döndürebilir. Böylece katılımcılar etkinlikle ilgili söylenmemiş daha fazla şey hatırlamaya çalışırlar

Etkinliğin Adı	Doğru mu? Yanlış mı?
Konular	Değerlendirme
Grup Büyüklüğü	15-20 kişi
Süre	15-20 dk.
Amaçlar	Öğrenilenler hakkında düşüncelerin, bilgilerin paylaşılmasını ve değerlendirme yapılmasını sağlamak
Materyal	-
Hazırlık	İşlenen konularda bir dizi doğru, bir dizi yanlış tümcenin oluşturulması ve kartlara yazılması
Yönerge	-Doğru-Yanlış kartları katılımcılara dağıtılır -Katılımcılar istedikleri bir yöntemle (birbirlerine sorabilirler, kitap-defterlerinden kontrol edebilirler) hangi tümcelerin doğru olduğunu araştırırlar -Tümcelerin doğruluğu ve yanlışlığı sınıfça tartışılır -Kolaylaştırıcı gerekli gördüğü yerlerde devreye girerek katılımcılara yardımcı olur.
Çeşitlemeler	Bu uygulama özellikle ders destek sonrasında kullanılabilir. Böylece katılımcıların öğrendikleri üzerine yeniden düşünmelerini sağlar.

Etkinliğin Adı	Öğrenme Galerisi
Konular	Değerlendirme
Grup Büyüklüğü	15-20 kişi
Süre	15-20 dk.
Amaçlar	Katılımcıların, belli bir sürede neler öğrendiklerini değerlendirmelerini sağlar.
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	-Katılımcılar 2-4 kişilik gruplara ayrılırlar. -Küçük gruplardan o günkü etkinlikten/uygulamadan hangi bilgileri, becerileri edindiklerini, ne tür gelişmeleri kaydettiklerini listelemeleri ve resmetmeleri istenir. -Listeler duvara asılarak sergilenir. -Daha sonra katılımcılardan listeleri inceleyerek, kendilerinin de öğrenmiş olduğu ancak kendi listelerine yazmayı unuttukları maddelerin önüne işaret koymaları istenir. -Ardından katılımcıların eklemek istedikleri noktalar var ise büyük grupta tartışılır.

Etkinliğin Adı	Katılıyorum Katılmıyorum																			
Konular	Değerlendirme																			
Grup Büyüklüğü	15-20 kişi																			
Süre	15-20 dk.																			
Amaçlar	Önceki öğrenilenler arasında bağ kurulması, öğrenilenler hakkında düşünülmesi ve değerlendirme yapılması																			
Materyal	-																			
Hazırlık	-																			
Yönerge	<p>- Konunun/etkinliğin başlıca düşünceleri kolaylaştırıcı ve katılımcılar tarafından belirlenir.</p> <p>- Katılımcılardan bu düşünceleri ifade eden tümcelerin aşağıdaki gibi bir forma yerleştirilmesi istenir.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Konu/Tümceler</th> <th colspan="2">Önce</th> <th colspan="2">Sonra</th> </tr> <tr> <th>Katılıyorum</th> <th>Katılmıyorum</th> <th>Katılıyorum</th> <th>Katılmıyorum</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>.....</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>.....</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>- Katılımcılardan, katılıyorum/katılmıyorum formlarının ders işlenmeden önceki bölümünün doldurulması istenir.</p> <p>- Ardından ders/etkinlik işlenir.</p> <p>- Ders/etkinlik bitiminde formun katılımcılar tarafından tekrar doldurulması istenir.</p> <p>- Son olarak katılımcılar ders/etkinlik öncesinde katılmadıkları ve ders/etkinlik sonrası katıldıkları (ya da tam tersi) tümceleri büyük grupta nedenleriyle birlikte paylaşırlar.</p> <p>NOT: Bu etkinlik genel değerlendirmenin yanı sıra, önceden bilinenler ile ders içinde öğrenilenler arasında bağ kurma amacıyla da uygulanabilir.</p>	Konu/Tümceler	Önce		Sonra		Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum				
Konu/Tümceler	Önce		Sonra																	
	Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum																
.....																				
.....																				

B. Çocuklarla Çalışırken Alternatif Teknikler Yaratmak

1. Alternatif Teknikler

a) Etkinlik önerileri

Etkinliğin Adı	Köşeleme
Konular	Tartışma, çözüm önerisi geliştirme
Grup Büyüklüğü	10-20 kişi
Süre	40 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Genellikle net bir yanıt olmayan sorular ve problemler üzerinde çalışırken kullanılır. Çocuklara problemin çözümü için bilgi toplamaları, onları çözümleyerek çözüm önermeleri ve önerilerini savunmaları fırsatı verir.
Materyal	Kartonlar (seçilecek çözüm önerisi sayısında)
Hazırlık	-
Yönerge	Uygulamada sırayla şu işlemler yer alır; -Uygun bir problem seçilir ve katılımcılara açıklanır -Olası çözümlerin arasından özellikle tartışmalı olanlar seçilir -Seçilen çözümler kartonlara yazılarak, sınıfın çeşitli köşelerine asılır -Çocuklardan kendilerine en uygun olan köşeye gitmeleri ve orada toplamaları istenir -Aynı köşeyi seçenlerin oluşturduğu gruplardan o çözümü seçme nedenlerinin tartışılması ve gerekçelerinin hazırlanması istenir -Hazırlanan gerekçeler sınıfa sunulur -Sınıfça tartışma yapılır ve sonuca varılır.
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	İç Çember
Konular	Tartışma, Görüş geliştirme
Grup Büyüklüğü	15-25
Süre	40 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Sınıf içi tartışmaları canlandırmak, mümkün olduğu kadar çok

	sayıda öğrenciyi tartışmaya katmak için kullanılır.
Materyal	-
Hazırlık	Sıraların iç içe iki çember halinde oturulacak şekilde düzenlenmesi
Yönerge	<p>Uygulamada sırayla şu işlemler yer alır;</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tartışılacak konu çocuklarla paylaşılır. -Eğer daha önceden yapmadıysa çocukların tartışmaya hazırlanması için süre verilir. -Tartışmaya katılacak olan çocukların iç çembere, dinleyicilerin dış çembere oturması istenir. -İç çemberde, sonradan dış çemberden tartışmaya katılacaklar için boş yerler bırakılır. -Tartışma başlar . -İstenirse tartışma için belli bir süre verilebilir. -Tartışma sonuca bağlanır.
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Zihinsel Haritalama
Konular	İlişkilendirme
Grup Büyüklüğü	10-30 kişi
Süre	30 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	<p>Öğrenilenler arasında anlamlı ilişkiler kurulması, ilişkilerin keşfedilmesi.</p> <p>Neden sonuç ilişkilerinin keşfedilmesi</p>
Materyal	Kavramların yazılacağı küçük kartlar
Hazırlık	Bir konudaki bütün önemli kavramların ya da düşüncelerin her birinin küçük kartlara ayrı ayrı yazılmasıyla oluşturulan destelerden çocuk sayısı kadar hazırlanır.
Yönerge	<p>Uygulamada sırayla şu işlemler yer alır;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Her çocuğa bu destelerden birer tane verilir - Kartları, üzerlerindeki kavram ya da düşüncelerin birbiriyle ilişkilerini gösterecek biçimde yerleştirmeleri istenir - Yerleştirme işi bir masada, duvarda ya da yerde yapılabilir.

	<ul style="list-style-type: none"> - Çocuklar, bu çalışmayı bireysel olarak ya da grupla yapabilirler. - Sonunda elde ettikleri haritalar sınıfta sunulur
Çeşitlemeler/Öneriler	Bu etkinlik tarih öğrenimi kapsamında kullanılmak için de oldukça elverişlidir, zihin haritalamayı kronolojik yapıları istenebilir
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Nesi Var?
Konular	Bildiklerinin üzerinden geçme
Grup Büyüklüğü	10-30 kişi
Süre	15-20 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Çocuklara bildiklerini oyun oynayarak, eğlenceli bir biçimde gözden geçirme fırsatı sağlamak
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>Uygulamada sırayla şu işlemler yer alır;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oyunun başında sınıftaki çocuklardan biri dışarı çıkar. - Sınıfta kalanlar, kendi aralarında dersle ilgili bir olayı ya da kavramı belirlerler. -Olay ya da kavramla ilgili hangi ipuçlarını vereceklerini kaynaklardan da yararlanarak kararlaştırırlar. - Daha sonra dışarıdaki çocuk sınıfa gelir ve sınıftaki çeşitli çocuklara “nesi var” sorusunu yöneltir. - Çocuklar, o olayla ya da kavramla ilgili ipuçlarını verirler. -İpuçlarının sayısı ve tahminde bulunma hakkı, sınıfça, özellikle belirlenen olayın ya da kavramın güçlüğü göz önünde bulundurularak kararlaştırılır. Çocuk tahminlerde yanılırsa biraz daha ipucu ve tahmin hakkı verilebilir.
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Örnek Olay Yöntemi
Konular	Problem çözme, analiz etme
Grup Büyüklüğü	5-20 kişi
Süre	40 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında çözülmesi yoluyla öğrenmenin sağlanması amaçlanır. Bu yöntem çocuklara bir konuyu ya da beceriyi kazandırmak ve o konuda uygulama yaptırmak amacıyla da kullanılır. Bir problemi çözmek, analiz edip sonuca ulaşmak amaçlanır.
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<ul style="list-style-type: none">- Sınıfa getirilecek örnek olay belirlenir. Örnek olayda temel bir sorun bulunması önemlidir.- Çocuklardan bu sorunun analiz edilmesi istenir, böylece sorunun iyice anlaşılması sağlanır.- Örnek olay; hedefler, ilişkiler ve değerler açısından değerlendirilir.- Örnek olayda beklenen çözüm için çocuklara ön bilgiler verilebilir, bu amaçla yazılı bir ön bilgi ya da görsel malzeme kullanılabilir.- Örnek olay için yönlendirici tartışma soruları önceden kolaylaştırıcı tarafından belirlenmeli; olayın nedeni, oluş şekli ve sonuçları üzerinde tartışmaların yoğunlaşması sağlanmalıdır.- Tartışma sonunda ortaya çıkan ilke ve sonuçlar ile en çok görüş birliğine varılan öneriler belirlenip bir yere kaydedilebilir.- Çocuklara, örnek olayda elde edilen sonuçlardan ve deneyimlerden kendi hayatlarında ne şekilde yararlanabilecekleri sorularak kendi hayatlarıyla ilişkilendirmeleri sağlanabilir.
Kaynak	Demirel, Ö. (1998) Genel Öğretim Yöntemleri.

Etkinliğin Adı	Mahkeme Yöntemi
Konular	Tartışma, değerlendirme
Grup Büyüklüğü	8-16 kişi
Süre	60 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Tartışma, konuya farklı açılardan bakabilmek ve değerlendirmek
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<ul style="list-style-type: none"> - Tartışma konusu ya da problemi seçilir - İki tarafın avukatları, araştırmacıları, tanıkları belirlenir, hakim ve katip kararlaştırılır ve kalanlar jüri üyesi olur. - Bütün çocukların konuyla ilgili araştırma yapmaları ve malzeme toplamaları, ardından da grupların avukat, tanık, jüri üyesi, araştırmacı rolündeki üyelerinin bir araya gelerek bulduklarını tartışmaları ve hazırlık yapmaları istenir. - Mahkeme başlatılır. - Avukatlar savunmalarını yaparlar. - Tanıklar kanıtlarını sunarlar. - Avukatların sorular sorması ve yapılan açıklamaların kendi savlarını destekleyen yöntemlerini ortaya çıkarmaları istenir. - Hakim yanlışları ve eksikleri belirler. - Son olarak jüri üyeleri kimin haklı olduğuna karar verir.
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Beyin Fırtınası Yöntemi
Konular	Görüş paylaşımı, üzerine düşünme
Grup Büyüklüğü	8-20 kişi
Süre	20 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Bir problemi çözmek, bir konuyu netleştirmek gibi amaçlarla kullanılır. Sınıftaki çocukların tümünün katılmasına elverişli olması, onların yaratıcılığını teşvik etmesi, dersi ilginç duruma getirmesi ve kullanışlı olması nedeniyle önerilmektedir.

Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Bir ya da grup büyükse iki sekreter seçilir.</p> <p>-Tartışma konusu ya da problemi sunulur.</p> <p>-Ardından çocukların tartışma konusu ile ilgili düşüncelerini duraksamadan söylemeleri istenir.</p> <p>- Sekreter/ler/in söylenenleri kaydetmeleri (ya da kolaylaştırıcının kaydetmesi) istenir.</p> <p>-Kayıtlar tartışılır ve değerlendirilmesi yapılır.</p> <p>-Ekip olarak bir sonuca varılır.</p> <p>NOT: Beyin fırtınasının etkili olması ve öncelikle amacı olan yaratıcılığı özendirilmesi için; önerilere gülmek, alay etmek vb. davranışların gösterilmemesine, ayrıca sessiz ve çekingen çocuklara konuşma fırsatı verilmesine özen gösterilmelidir.</p>
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Takas Pazarı
Konular	Görüş ve çözüm önerisi paylaşımı
Grup Büyüklüğü	10-20 kişi
Süre	30 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Çocukların birbirlerini tanımaları, görüşlerini, çözümlerini birbirleriyle paylaşmaları amacıyla kullanılır.
Materyal	Çocuklara verilmek üzere küçük renkli kağıtlar
Hazırlık	-
Yönerge	<p>-Üzerine tartışılması konuşulması istenen konu/sorun/problem belirlenir.</p> <p>-Çocuklara küçük kağıtlar dağıtılır.</p> <p>- Çocuklardan her bir kağıda tartışılan konu/sorun/problem için;</p> <ul style="list-style-type: none"> *Sahip oldukları bir değer *Aklına gelen benzer bir olayı *Verilen problemin olabilecek en yaratıcı çözümünü *Konuyla ilgili sormak istediği bir soruyu

*Konuyla ilgili kendi görüşünü yazmaları istenir.

- Çocukların yukarıdakilerle ilgili yazdıklarını bitirdikten sonra kağıtları üstlerine takmaları ve sınıfta birbirlerinin üstlerini okuyarak dolaşmaya başlamaları istenir. (bunun için grup büyüklüğüne göre bir süre verilir.)
- Yazılanlarla ilgili soruları varsa birbirlerine sormaları ve beğendikleri kart olursa birbirleriyle değiştirmeleri söylenir. (Değişimin iki yönlü olması sağlanmalı mümkün olduğu kadar çok değişikliğin yapılması teşvik edilmelidir.)
- Grup bir araya toplanır ve hangi değişikliklerin yapıldığı ve nedenleri üzerine konuşulur.

Kaynak

Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Soru Turu
Konular	Soru sorma
Grup Büyüklüğü	8-10 kişi
Süre	30 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Bir konunun sunumunda, netleşmesinde ve gözden geçirilmesinde kullanılabilir. Çocuklara yazma, anahtar kavram ve soru çıkarma, açıklama yapma, değerlendirme gibi üst düzey işlere katılma fırsatı verdiği için yararlıdır. Ayrıca sınıfın öğrenme düzeyi hakkında da fikir verir.
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	-Çocukların boş kağıtlara konuyla ilgili sorularını ya da üzerinde durulmasını istedikleri kavramları yazmaları istenir. (Bu aşamada çocuklara üst düzey soru sorma becerilerini kazanmaları için örneklerle yardımcı olunmalıdır) (Bknz: Aktif Öğrenmede Soru Sorma.) -Her çocuğun kağıdını sol tarafındaki arkadaşına iletmesi istenir -Çocukların kendilerine gelen soru ya da kavramla ilgili düşüncelerini kağıda yazması istenir. (Bu aşamada gereksinim

duyulacak kaynaklara bakacak ve ne yapacağını düşünecek kadar zaman verilir.)

-Çocukların kağıtları tekrar solundakine vermesi istenir.

-Çocukların bir önceki işlemde olduğu gibi, soruyu ve önceki arkadaşının yazdıklarını incelemesi ve kendi düşüncelerini eklemesi istenir.

-Bu işlemin tur tamamlanıncaya kadar (kağıtlar soruyu yazan çocuğa ulaşıncaya kadar) sürmesi sağlanır.

-Sorular ve yanıtlarla ilgili tartışılacak noktaların sınıfça tartışılması sağlanır.

NOT: Daha kalabalık gruplarda küçük grup çalışması halinde uygulanabilir.

Kaynak

Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Tombala
Konular	İlişkili kavramların bulunması
Grup Büyüklüğü	8-20 kişi
Süre	İşlenen konu süresince devam edebilir
Kullanım Alanı/Amacı	Çocukların, anlatılanları oyun oynayarak anlamaya çalışmalarını sağlar. Öğrencilerin merak uyandırıcı bir yöntemle dikkatlerini toplamalarını kolaylaştırır.
Materyal	
Hazırlık	İşlenen konunun ana kavram ya da düşüncelerinin çıkarılması Çıkarılan maddelerin tombala kartlarına dağınık olarak yazılması ve bazı kutuların tombala da olduğu gibi boş bırakılması Çıkan kavramın kapatılması için küçük kağıtlar
Yönerge	- Hazırlanan tombala kartları çocuklara dağıtılır. - Kolaylaştırıcı, konuyu anlatırken çocukların kartlarda, bahsedilen kavram ya da düşüncelerin üzerini küçük kağıtlar kapatmaları istenir. - Yatay dikey ya da çapraz çizgilerde yan yana 3 kutu kapatan

	çocuk tombala diye bağırır. -Konunun sonuna kadar oyun devam eder.
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Soru Ağı
Konular	Neden sonuç ilişkisi kurma
Grup Büyüklüğü	5-20 kişi
Süre	20 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	İşlenen konunun ana kavramlarının ve ana düşüncelerinin netleştirilmesi amacıyla kullanılır.
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	- Tahtaya ya da kağıda boş bir ağ çizilir ve ağın ortasına konu yazılır. - Çocukların, işledikleri konuyu gözden geçirmeleri ve iyi anlamadıkları noktaları ya da yanıtlanmasını istedikleri noktaları söylemeleri istenir. - Sorular birbiriyle ilişkisine göre kolaylaştırıcı tarafından ağa yerleştirilir. - Her bir sorunun yanıtlarının sınıfça ya da küçük gruplarda tartışılarak saptanması ve ilgili sorunun yanına yazılması sağlanır.
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Bunu kim yapar?
Konular	İşbirliği ile öğrenme
Grup Büyüklüğü	5-20 kişi
Süre	20-40 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Öğrenilenlerin gözden geçirilmesi, konuyla ilgili soruların yanıtlanması ve problemlerin çözümü çalışmalarında kullanılabilir.

Materyal	-
Hazırlık	Amaçlar, sorular ya da alıştırmaların yer aldığı çalışma yapraklarının hazırlanması ve çocuk sayısı kadar çoğaltılması
Yönerge	<ul style="list-style-type: none"> - Çocuklara çalışma kağıtları dağıtılır ve etkinlik anlatılır. - Çocukların sınıfta bunu kim yapar diyerek dolaşmaya başlamaları istenir. - Birbirlerinin çalışma yapraklarındaki alıştırmalardan birini yapma konusunda anlaşanların eşleşmesi söylenir. - Çocukların birbirlerinin çalışma yaprağındaki alıştırmalardan birini yapıp, yanına yapanın adını yazmaları istenir. - Çocukların mümkün olduğu kadar çok arkadaşı ile etkileşimde bulunabilmeleri için bir kağıtta birden fazla alıştırma yapmamaları istenir. - Çalışma yapraklarının belirlenen süre içinde tamamlanması söylenir. - Hiçbir çocuk tarafından yapılamayan alıştırmalar kolaylaştırıcı tarafından yapılarak açıklanır.
Çeşitlemeler/Öneriler	<p>Matematik derslerinde kullanılabilir.</p> <p>Farklı derslerle ve konularla ilgili çalışma yapraklarına aşağıdaki web sitesinden ulaşılabilir.</p> <p>http://www.soru etkinlik.com/</p>
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Kart Eşleştirme
Konular	Bağ kurma, ilişkilendirme
Grup Büyüklüğü	10-20 kişi
Süre	20-30 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Öğrenilenlerin gözden geçirilmesi, netleştirilmesi ya da kalıcılığının artırılması gibi amaçlarla kullanılır.
Materyal	Hazırlanacak kartlar için karton
Hazırlık	Her biri gruptaki çocuk sayısının yarısı kadar kart içeren iki dizi

	<p>kart hazırlanır.</p> <p>a. Birinci dizide; öğrenilenlerle ilgili sorular, kavramlar, örnekler vb. yer alır.</p> <p>b. İkinci dizide ise; birinci dizidekilerle eşleştirilebilecek yanıtlar, açıklamalar, tanımlar, ilkeler, olaylar bulunur.</p> <p>Dizilerden birindeki kartlar numaralanır.</p>
Yönerge	<ul style="list-style-type: none"> - Kartlar sınıfa dağıtılır - Çocuklara, kendilerine gelen kartlarla ilgili hazırlık yapmaları için belli bir süre verilir - Çocuklar, sınıfın içinde dolaşarak ve karşılaştıklarıyla konuşarak ellerindeki kartın eşini ararlar - Kartlarını eşleştirenler bunun gerekçelerini hazırlarlar - Kart numaraları rastgele söylenir ve numarası söylenenler kendi kartlarının içeriğini ve hazırladıkları gerekçeleri sınıfa sunarlar.
Çeşitlemeler/Öneriler	Tüm çocuk sayısı kadar soru kartı hazırlanıp cevap kartları arasından seçmeleri de istenebilir.
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Kendini Öğretmenin Yerine Koyma
Konular	Görüş oluşturma
Grup Büyüklüğü	10-20 kişi
Süre	30-60 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Çocukların, kendilerini öğretmenin/kolaylaştırıcının yerine koyarak o konuda nelerin öğrenilmesi gerektiğini ve nasıl öğrenilebileceğini tasarlamasını sağlar.
Materyal	-
Hazırlık	-
Yönerge	<ul style="list-style-type: none"> - Çocukların o gün işledikleri konu ya da işlemek istedikleri merak ettikleri bir konuda ne öğrenilmesi gerektiği konusunda düşünceleri istenir. - Çocuklar görüşlerini paylaşırlar.

	<p>- Ardından çocuklara işlenmesini istedikleri konunun nasıl öğretilmesini istedikleri sorusu sorulur.</p> <p>-Ve çocuklar görüşlerini paylaşırlar.</p>
Çeşitlemeler/Öneriler	Eğer vakit varsa öğrencilerden küçük gruplar halinde bir dersin baştan sona neleri öğretmeyi hedefleyerek ve nasıl öğretilmesini planlayarak detaylı bir akış hazırlamaları ve uygulamaları da istenebilir.
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

Etkinliğin Adı	Soru Kutusu
Konular	İşlenen konuya dair soru çıkarma, ve cevaplar arama
Grup Büyüklüğü	10-20 kişi
Süre	20-30 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Çocukların akıllarındaki sorulara yanıt almaları
Materyal	Çocukların soruları içine atması için boş bir kutu
Hazırlık	-
Yönerge	<p>- Çocuklar, bir arada oturarak kendi seçmiş oldukları ya da kolaylaştırıcı tarafından verilen kitapları/metinleri okumaya başlarlar.</p> <p>- Kolaylaştırıcı etkinliğe başlamadan önce sınıfın görülür bir köşesine bir sandık, yanına da boş kağıt ve kalemler bırakır.</p> <p>- Çocuklar okuma etkinliği sırasında konuyla ilgili akıllarına takılan soruları kâğıda yazarak sandığın içine atarlar.</p> <p>- Okuma etkinliğinin son 10 dakikasında sandığın içine atılan sorular tek tek çocuklara verilir.</p> <p>- Elindeki soruyu bilen öğrenciler sorunun cevabını açıklar ve ilişkili bir örnek verir.</p> <p>- Elindeki sorunun cevabını bilmiyorsa sınıftan ve kolaylaştırıcıdan destek ister.</p>
Çeşitlemeler/Öneriler	Bu etkinlik yabancı dil çalışmalarında soru yerine kelime konarak da yapılabilir. Çocuklar metnin içinden bilmedikleri kelimeleri

	çıkarak kutunu içine atarlar ve daha sonra aynı işlemler uygulanır.
Kaynak	Enka Alternatif Teknikler Kılavuzu, Enka Okulları 2010

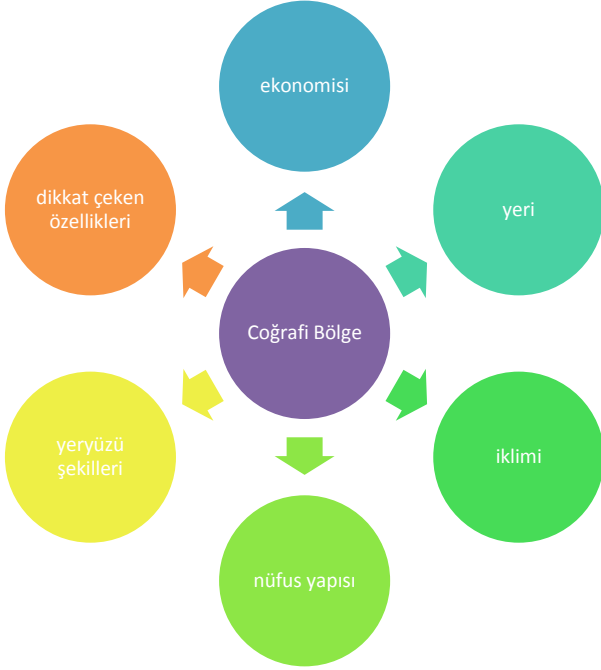
Etkinliğin Adı	Sözlük yalanları
Konular	Kaynak kullanımı
Grup Büyüklüğü	10-30 kişi
Süre	10-15 dk.
Kullanım Alanı/Amacı	Sözlük kullanım becerisini ve kelime dağarcığını geliştirmek.
Materyal	Sözlük
Hazırlık	-
Yönerge	<ul style="list-style-type: none">- Bir kişi büyük bir sözlükten bilinmeyen, kulağa garip gelen bir sözcük bulur.- Daha sonra bu sözcüğü ve sözlük tanımını bir kağıda yazar- Sözcüğün anlamını bulmaları için çocuklara sözcük verilir- Her oyuncu sözcüğü bulan da dahil olmak üzere bu sözcük için akla yatkın bir tanımlama yapar- Herkes tanımlamasını yaptıktan sonra bir kişi tüm tanımlamaları yüksek sesle okur ve oyunculardan en doğru seçeneği bulmalarını ister.- Her doğru yanıt için oyuncular beş puan kazanırlar.- Oyun boyunca herkes sırayla sözlükten bir sözcük bulur (Bu oyunda fazla ve farklı kelimelerin olması için oldukça geniş kapsamlı bir sözlük bulmalısınız)
Çeşitlemeler/Öneriler	<p>Türkçe ya da Yabancı dil dersleri için kullanılabilir.</p> <p>Sözlük kullanımı yerine kolaylaştırıcı tarafından işlenen/işlenecek konuyla ilgili kavramlar verilerek de ders öncesi ya da sonrası uyarlanabilir.</p>

Kaynak	Enka Alternatif Teknikler Kılavuzu, Enka Okulları 2010
--------	--

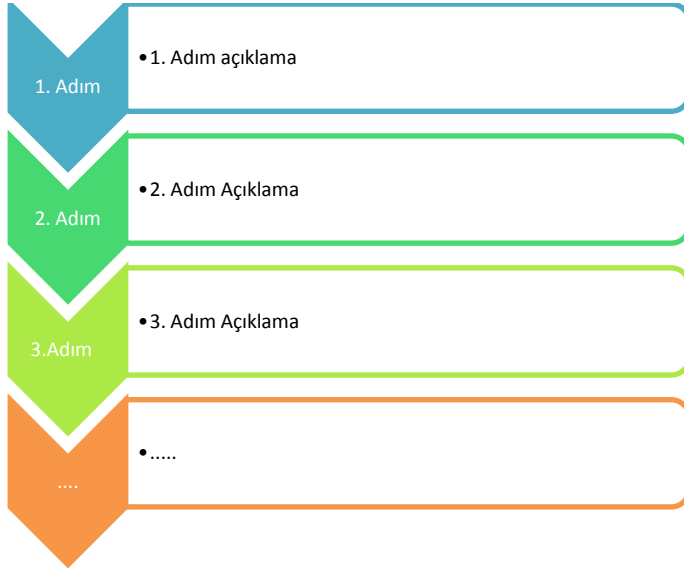
Etkinliğin Adı	Karış-Kıyıda-Eşleş
Konular	Görüş paylaşma
Grup Büyüklüğü	6-30 kişi
Süre	Bu yöntem hızlı uygulanmalıdır. Tercih edilen süre 2-5 dakika arasındadır.
Kullanım Alanı/Amacı	Çocukların, sınıfta dolaşarak canlanmalarını ve dikkatlerini toplamalarını sağlamak. Bir sorunu çözmek için rastgele bir eş bularak, sosyal becerilerini, özellikle problemleri çözmek için iş birliği yapma becerilerini geliştirmek.
Materyal	-
Hazırlık	Soruların belirlenmesi
Yönerge	<ul style="list-style-type: none">- Önceden bir ya da daha fazla soru hazırlanır- Herhangi bir karışıklık çıkmaması için, yönergeleri önceden açıklanır.- Çocuklara işaret verildiğinde ayağa kalkıp sınıfta dolaşmaları, “kıyırda” dendiğinde durmaları ve en yakındaki kişiyle eşleşmelerini söylenir.- İşaret verilir ve dolaşmaları için bir dakika süre olduğu söylenir.- Sonra “kıyırda” denir ve soru sorulur.-Görüş paylaşımları için çocuklara belirli bir süre tanınır. Sonra yerlerine dönmeleri söylenir.
Çeşitlemeler/Öneriler	Bu etkinlik çalışmaların başında ya da aralarda istenildiğinde yapılabilir. Verilecek görevler Öğretimsel işler ve taktikler listesinden seçilebilir.
Kaynak	Eleştirel Düşünme, Düşünen Sınıf için Öğretme ve Öğrenme Yöntemleri

Kavram Haritası Oluşturma

Konu ile ilgili kavramların merkezi bir kavram etrafında birbirleriyle ilişkilerini gösterecek bir haritanın oluşturulmasıdır. Böylece kavramlar arasındaki ilişkiler belirlenir, kavramların içeriklerindeki farklar tartişılır.

Örümcek Kavram Haritası

Zincir Kavram Haritası

Hiyerarşik Kavram Haritası

b) Öğretimsel İşler ve Taktikler

Çalışmaların öncesinde katılımcılarda/çocuklarda beklenti oluşturulması ya da çalışma sonrasında birleştirme ve değerlendirme yapılması için kullanılacak kısa uygulamalardır.

Öğretimsel İşler ve Taktikler	İçerik, Kapsam
Slogan Bulma	Çocukların işlenen konunun ana düşüncelerini yansıtan bir slogan üretmeleri istenir.
Reklam Hazırlama	Çocukların işlenen konuya ilişkin televizyonda ya da gazetede tanıtıcı reklamlar tasarlaması istenir. Reklamlar, yazılı, sözlü ya da hareketsel olabilir. Hareketsel reklamların sınıfta öğrenciler tarafından canlandırılması istenir.
Şiir/Öykü Yazma	Çocukların, işlenen konunun önemli noktalarını yansıtan şiir ya da öykü yazmaları istenir.
Resim hakkında konuşma/yazma	Çocukların gösterilen bir resimle ilgili konuşması, soru sorması ve problem oluşturması istenir. Örneğin, meyvelerinin bir kısmı üzerinde bir kısmı ise yerde duran ağaç resimleriyle ilgili problem kurmaları istenebilir.
Yanlışları ve	Çocukların, verilen bir metinde ya da yapılan bir işlemde kasıtlı

nedenlerini bulma	olarak yapılmış olan yanlışları saptamaları ve onların neden yanlış olduğunu söylemeleridir. Örneğin; matematik ve fen problemlerinin çözümünde, yabancı dil, türkçe ve tarih derslerine ait metinlerde yapılan anlatım ya da dilbilgisi yanlışlarının nedenlerinin bulunması istenebilir
Görsel İmge Oluşturma	Çocukların işlenen konuyu; grafik, resim, karikatür, tablo, şema, şekil vb. herhangi bir görsel imge ile göstermesidir.
Başlık Bulma	Çocukların, okudukları bir metin ya da izledikleri olaya başlık koymaları, eğer varsa var olan başlığı değiştirmeleri istenir. Başlık bulma her konuda kullanılabilir.
Bulmaca	Çocukların konu ile ilgili bir bulmaca hazırlamaları ya da öğretmen tarafından hazırlanmış bir bulmacayı çözmeleridir.
Soru Çıkarma	Çocukların, işlenen konuyla ilgili soru üretmeleri istenir. Soru çıkarma matematikte trigonometri problemi kurmaktan, türkçede metinle ilgili soru sormaya kadar her konuda kullanılabilir. Ancak sorular öğrenilenleri aynen tekrarlatan sorular olmamalıdır.
Dramatizasyon	Çocukların, öğrenilenleri dramatize ederek göstermeleridir. Öğrencilerden işlenen konuyla ilgili kısa skeçler hazırlamaları istenir.
Poster/Afiş Hazırlama	Çocukların, işlenen konunun önemli noktalarını tanıtan bir poster ya da afiş hazırlamaları istenir.
Mektup Yazma	Çocukların, öğrendikleri konularda birbirlerine, tanımadıkları insanlara ya da ünlü kişilere mektup yazmaları istenir.
Sembolize Etme/Benzetme	Çocukların, öğrenilenleri; bildikleri, ilgisiz bir olaya ya da nesneye benzetmeleri istenir. Örneğin, bilgisayar, çamaşır makinesine, reaksiyonlar, insan ilişkilerine benzetilebilir.
Pantomim (Sessiz oyun)	Çocukların, konunun başlıca kavram ve düşüncelerini işleyen pantomim gösteri hazırlamaları istenir. Pantomimi izleyen diğer

	çocuklar ne anlatıldığını bulmaya çalışırlar.
Öykü tamamlama	Kolaylaştırıcının, konuyla ilgili olayları kısmen öyküleştirmesi ve geri kalan kısmını çocukların tamamlamasıdır. Herhangi bir dersle ilgili, örneğin fen dersinde fotosentezle ilgili bir öykü bu konuda ele alınabilir.
Haber toplama	Çocukların, işlenen konuyla ilgili basında çıkan haber, makale, resim, film vb. malzemeleri toplayarak sınıfa getirmeleri ve öğrendiklerinin ışığında o malzemeyi tartışmalarıdır. Bu etkinlik dersin işlenmesi öncesinde ya da sonrasında yapılabilir.
Gözünde Canlandırma	Çocukların, öğrenilenleri gözlerinin önüne getirmeleri istenir. Örneğin çocuklar, matematik problemlerini, tarihsel olayları, doğa olaylarını gözünde canlandırabilirler. Renkler, sesler, hareketler, nesnelere ve diğer ayrıntılar hakkında konuşabilirler; neler hissettiklerini birbirleriyle paylaşabilirler.
Kaynak	Açıkgöz, K.Ü. (2002). Aktif Öğrenme

IV. EKLER

EK 1: Çocuklarla Çalışırken Acaba Nasılım? (Söz Küçüğün Eğitim Kılavuzu'ndan derlenmiştir)

Çocuklarla çalışırken “Nasıl davranmalıyım? Ne yapmalıyım? Gibi soruları durmadan sorarız kendimize. Bu soruları kendi kendinize sorarken işinizi kolaylaştırmak için hazırlanmıştır aşağıdaki tablo ☺

Çalışmaya istekliyim ve çalışmadan keyif alıyorum.	
Keyfimi çalışma sırasında neşem ile gösterebiliyorum	
Açık fikirliyim	
Sabırlıyım	
Çalışmalarında sonuçtan çok sürece önem veriyorum	
Yenilikleri takip ediyorum	
Çocuklar hakkında yeterince bilgi sahibiyim	
Çocukların gelişimsel özelliklerinin neler olduğunu biliyorum ve dikkate alıyorum	
Çocukların bireysel farklılıklarının neler olabileceğini biliyorum ve dikkate alıyorum	
Çocuklarla çalıştığım konu hakkında yeterince bilgi sahibiyim.	
Çocuklarla çalıştığım ortamı çocukların gelişimsel özelliklerine ve ilgilerine göre düzenlemeye çalışıyorum	
Olumlu iletişim yöntemleri kullanıyorum	
Çocukların dikkatlerini çekmek için değişik materyal ve değişik çalışma yöntemleri kullanıyorum	
Çocukların yaratıcı ve eleştirel düşünce becerilerini ortaya çıkartacak ortamlar hazırlıyorum	
Çalışmaya başlamadan önce gerekli rolleri ve çalışma yöntemini çocuklarla beraber belirliyorum.	
Eğitim teknolojilerini mümkün olduğunca etkin kullanmaya çalışıyorum	
Çalıştığım çocukların bağlı olduğu yada benim bağlı	

olduğum kurumun kurumsal özelliklerini dikkate alıyorum	
Çalışmalarda çocuklar arasında herhangi bir nedenden dolayı ayrımcılık yapmıyorum	
.....	
.....	

EK 2: İnsan tombalası çizelgesi

(katılımcılar kolaylaştırıcının sorduğu soruları başka katılımcılara sorarak cevaplar ve soruyu sordukları kişinin ismini cevabın altına yazarak doldururlar.)

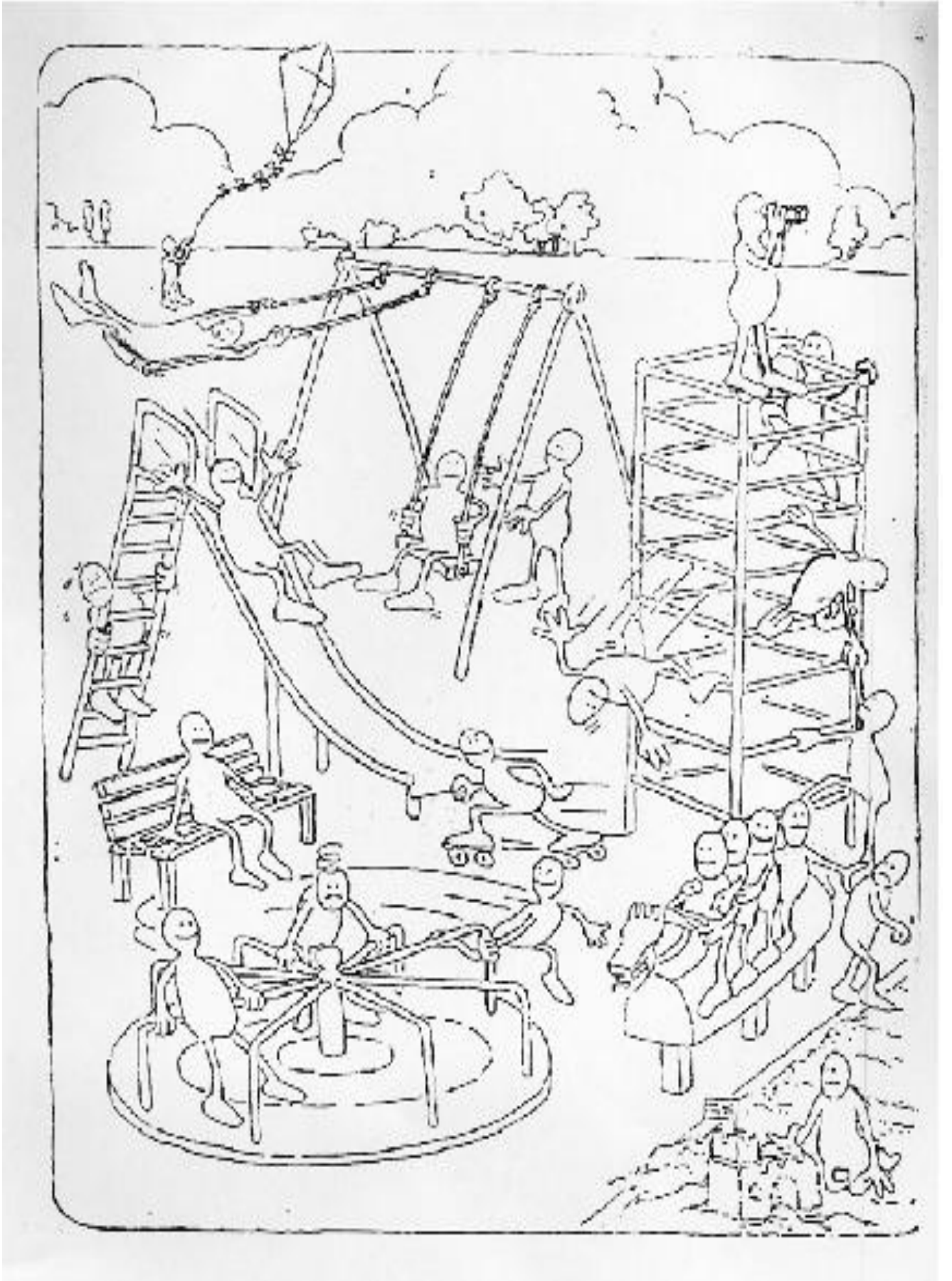
EK 3: Hayat Kutusu Formu

Lütfen aşağıdaki soruları eşinizin verebileceği cevapları düşünerek onun adına doldurunuz.

Lütfen hiç bir soru için eşinizden yardım istemeyiniz.

Sorular	Sizin Cevaplarınız	Eşinizin Cevapları
Yetenekler ve İlgi Alanları		
En sevdiği hayvan		
En sevdiği içecek		
En sevdiği yemek		
En sevdiği film/dizi		
Hobisi?		
En sevdiği müzisyen/şarkıcı/grup		
En sevdiği oyuncu		
Dünyada gitmek istediği bir yer		

EK 4: Oyun Parkı (Compasito Eğitmen Eğitimi Kitapığından alınmıştır)

V. KAYNAKÇA

Crawford, Alan. Saul, Wendy. Mathews Samuel R. Makinster, James. (Çev. Ve Uyarlama) Atasoy, Pelin. Oğuz, Esin Uzun. Gülgöz, Sami. (2009). **Düşünen Sınıf İçin Öğretme ve Öğrenme**, İstanbul: Sabancı Üniversitesi

Açıköz, Kamile Ün (2002). **Aktif Öğrenme**. İzmir: Biliş.

Crawford, Alan. Saul, Wendy. Mathews Samuel R. Makinster, James. (Çev. Ve Uyarlama) Atasoy, Pelin. Oğuz, Esin Uzun. Gülgöz, Sami. (2009). **Düşünen Sınıf İçin Öğretme ve Öğrenme**, İstanbul: Sabancı Üniversitesi

Demirel, Özcan (1994). **Genel Öğretim Yöntemleri**. Ankara: USEM Yayınları.

Demirel, Özcan (2005). **Eğitimde Yeni Yönelimler**, Ankara: Pegem A Yayınları.

Enka Alternatif Teknikler Kılavuzu, (2010) Enka Okulları

Fer, Seval- Cırık, İlker (2007). **Yapılandırmacı Öğrenme: Kuramdan Uygulamaya**, İstanbul: Morpa Kültür

Flowers, Nancy. çev. Metin Çulhaoğlu, (2010). **Pusulacak Çocuklar İçin İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzu**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Kırımsoy, Emrah. Koman, Esin. Ezgi, Koman. (2007) **TOG Çocuklarla Çalışma El Kitabı**, İstanbul: Toplum Gönüllüleri Vakfı.

Söz Küçüğün Proje Ekibi (2008). **Söz Küçüğün: Çocuk Hakları Akran Eğitimi Projesi Eğitimci Kılavuzu**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi.

Kırımsoy, Emrah. Koman, Esin. Ezgi, Koman. (2007) **TOG Çocuklarla Çalışma El Kitabı**, İstanbul: Toplum Gönüllüleri Vakfı.

Müfredat programları için bakılabilecek kaynaklar;

İlköğretim Ders Müfredatlarına ulaşmak isterseniz;

<http://ttkb.meb.gov.tr/>

<http://ttkb.meb.gov.tr/program.aspx>

Derslerle ilgili daha fazla etkinlik ve soru örneği isterseniz;

<http://www.soru etkinlik.com/>

